

Kolumner

Hanif Bali:

Det rimliga vore att trappa ner incitamenten för att skaffa fler barn för familjer utan inkomst. SID. 2

Malcom Kyeyune:

Dagens vänster och höger håller inte med varandra om något, förutom om vad välfärden är. SID. 11

Aron Flam:

Du vet mer om dig själv än någon byråkrat på ett kansli någonsin kan göra. SID. 19

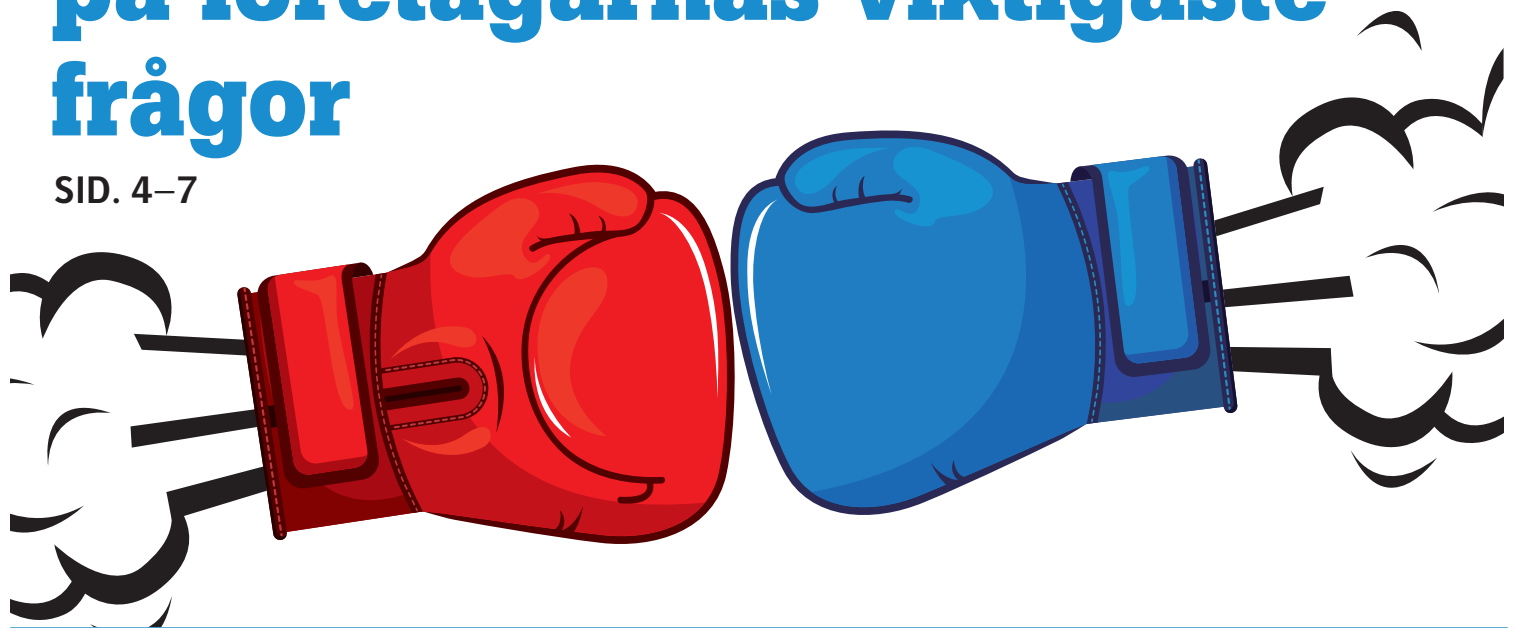

Rebecca Weidmo Uvell:

Sverige har inte haft en så företagarfientlig regering sedan 1980-talet. SID. 20

Partierna svarar på företagarnas viktigaste frågor

SID. 4–7

Gör om flyktingpolitiken

Det finns ett bättre alternativ. SID. 9

Yttrandefriheten under attack!

Politiska påtryckningar skapar censur på internet. SID. 10

Tjänstemän struntar ofta i lagarna

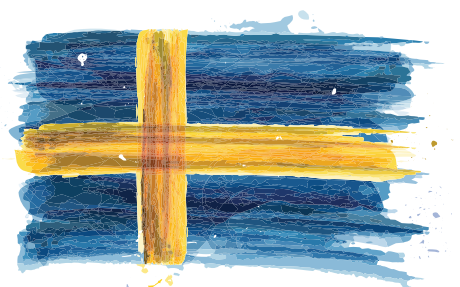
Därför behövs ett utökat tjänstemannansvar. SID. 13

En kundvalsmodell för sjukvården

Ett förslag för effektivare och billigare hälsovård med större valfrihet. SID. 14

Ett ödesval för Sverige

Stefan Hedlund om vattendelaren i svensk politik. SID. 17

Kolumner

Pär Ström:

Det är farligt att låta etablissemangen ha ensamrätt att definiera sanningen. SID. 10

Lorentz Lyttkens:

Värdegrund och tankepolis är nära släkt med varandra. SID. 16

den nya välfärden

Adress: Box 5625, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Danderydsgatan 10
Telefon: 08-545 038 10
E-mail: info@dnv.se
Hemsida: www.dnv.se

Ansvarig utgivare: Patrik Engellau
Form & Produktion: Rätt Grafiska AB, www.rattgrafiska.se
Foton och illustrationer: Aron Flam: David Möller, Rebecca Weidmo Uvell: Tomlin Studio, Shutterstock och Den Nya Velfärden där inte annat anges.

Den Nya Velfärden är en politiskt oberoende tanke- och handlingssmedja. Vi tror att det blir bättre om makt och pengar flyttas från valda ombud till medborgarna själva.

VI HAR PRESENTERAT konkreta förslag för ett företagervänligare Sverige och för en ny välfärd sedan 1988. Hittills har vi publicerat drygt åttio skrifter. Vi finansieras genom stöd från närmare 15 000 företagare. Det finns mycket att önska för en företagare. Vi säger: förbättra företagarklimatet, halvera arbetsgivaravgifterna åtminstone för upp till tio anställda och förändra arbetsrätten så att det blir mindre riskabelt att anställa folk. Vi har startat Konkurrenskommissionen och Företagarombudsmannen för att få ordning på offentliga upphandlingar och för att hjälpa företagare i nöd. Vår röst behövs. Vi försöker göra något åt sakerna. Och det gör vi – med god hjälp av Sveriges företagare. Den Nya Velfärdens arbete för ett bättre företagarklimat fortgår.

Innehåll

Partiernas svar på fyra viktiga
företagarfrågor 4–7

Företagens regelbörda 4

Brott mot företag 5

Kompetensmatchning 6

Arbetsgivaravgifterna 7

Personalen får betala för Region
Uppsalas regelöverträdelser 7

Mjölbys avtal med Samhall olagligt 7

Företagarombudsmannens medskick
till nästa regering 8–9

*Arbetsgivaravgifterna ska vara
    försäkringsmässiga* 8

*Avskaffa förmånsbeskattningen av
    sjukförsäkringar* 8

En ny policy för skatter 8

Utan bilen stannar Sverige 9

Minska regelkrånglet 9

Gör om flyktingpolitiken 9

Yttrandefriheten är under attack 10

*Det ekonomiska vapnet används mot
    dissidenter* 10

*Regeringen försöker lägga ut censur på
    entreprenad* 10

EU vill stoppa “fake news” 11

Hets mot folkgrupp 11

Malcolm Kyeyune – Vad är välfärden? 11

Det behövs ett utökat tjänstemannaansvar
– Intervju med Andreas Norlin 12

Göteborgs universitet fejkade
marknadsundersökning 12

Täby kommuns färdtjänstupphandling
totalhavererade 12

Stockholms läns landsting gynnade
Folk tandvård i strid mot lagen 12

Med dagens regelverk kan statliga och
kommunala tjänstemän ofta strunta i
lagarna – Intervju med Inger
Ridderstrand-Linderoth 13

Kundvalsmodell med en helhetssyn
på sjukvården 14–15

Säffles “partnerskap” strider mot lagen 15

Nynäshamn köpte konsulter – på avtal
för underhåll av bryggor 15

Lorentz Lyttkens – Värdegrunden som
tankepolis och religion 16

Bloggen Det Goda Samhället 17

Ett ödesval för Sverige av Stefan Hedlund .. 17

Aron Flam – Världens mest
kollektivistiska land 19

Rebecca Weidmo Uvell – En bortkastad
mandatperiod 20

Företagarombudsmannen – Valet borde
handla om företagarklimatet 20

För att läsa mer om
Den Nya Velfärden, gå in på
vår hemsida: www.dnv.se

Kolumn

Barnrikefamiljerna
är tillbaka

1 935 TOG RIKSDAGEN beslut om Sveriges första bostadssociala program. Man skulle bygga 20 000 lägenheter till trångbodda, mindre bemedlade “barnrika” familjer. Definitionen på barnrika familjer var familjer med tre eller fler barn. Redan då insåg man att fattiga föräldrar med många barn hade svårt att tillhandahålla god materiell och andlig kultur för sina barn. I samma tid tog Sverige sina beslut om lekskolor och daghem. Idag ser situationen annorlunda ut. Svenskar skaffar inte många barn och de som gör det kommer förhållandevis från god medelklassekonomi. Bland inrikes födda är det enbart ca fem procent som har tre barn. Enbart en procent har fler än tre barn. Bland nyanlända däremot ser siffrorna radikalt annorlunda ut. Hela 22 procent har tre barn eller fler, 11 procent har 4 barn eller fler. Våra nuvarande bidragssystem såg dagens ljus i en tid där Sverige redan hade kraftigt minskad nativitet, även bland fattiga. Bidragssystemen utformades för att upprätthålla ett högt barnafödande hos en tämligen välmående homogen befolkning där kvinnors sysselsättningsgrad innan barnafödande är i paritet med mäns. Men med de senaste 30 årens invandring från nationer långt efter vår utvecklingsnivå har återigen fattiga barnrikefamiljer gjort entré som ett nationellt politiskt problem. En global trend är att benägenheten att skaffa barn minskar när utbildningsnivån ökar. Men utbildningsnivån och arbetslivserfarenheten för många nyanlända kvinnor skiljer sig radikalt från övriga grupper. Hälften av dem har enbart någon form av förgymnasial utbildning från ett U-land. Var tredje nyfött barn med tre syskon föds in i en situation där föräldrarnas huvudsakliga inkomst är bidrag enligt Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Detta borde oroa fler. I svallvågorna av detta kommer fördjupad fattigdom, trångboddhet, kriminalitet och nedbrutna sociala normer. De politiska klyschorna om bättre SFI framstår som bisarra med tanke på uppförbacken dessa kvinnor har. Om grundskoleavhopp bland “blonda och blåögd” kvinnor skulle bli en epidemi med massarbetslöshet som resultat hade politiker avkrävts något mer substantiellt än en kurs i svenska. Att ens barn skulle hoppa av grundskolan och själva bli föräldrar innan de hade en tryggad försörjning vore en mardröm för de flesta föräldrar, men är de facto en verklighet många nyanlända familjer lever i. Därtill bidrar de svenska bidragssystemen till att förstärka detta problem. Det svenska skatte- och bidragssystemet är utformat efter premissen att unga vuxna avslutar studier och börjar arbeta före familjebildning och barnafödande. Denna logik vänds upp och ner med asylmigration. En nyanländ familj uppbär i snitt ungefär dubbelt så mycket i barnbidrag jämfört med inrikes födda. Men de brutala marginaleffekter som dessa familjer får möta vid en presumtiv arbetsmarknadsintroduktion orsakas inte bara av barnbidraget i sig. Marginaleffekterna orsakas snarare av skillnaderna i hushållssammansättning. För en fyrbarnsfamilj ökar den disponibla inkomsten mer av att skaffa ett till barn än att hitta ett arbete med 20 000kr i månadsinkomst. Även om bägge vuxna i hushållet hade lyckats hitta ett heltidsjobb skulle de tillsammans enbart tjäna ca 5 000 kr i månaden på att ta det. Hade de bara haft ett barn hade deras disponibla inkomster ökat med 15 000kr. Ett sammanboende par utan barn hade ökat sin disponibla inkomst med ca 19 000kr om de hittat arbete Uppenbart är att stora familjer medför svårare arbetsmarknadsinträde och minskar drivkrafterna för att påbörja den enorma resa som krävs för att höja sitt humankapital till en nivå där de blir konkurrenskraftiga på den svenska arbetsmarknaden. Hälften av de vuxna utrikes födda presterar i paritet med de sämsta tio procenten inrikes födda i grundläggande ämnen som matematik och svenska. Detta bäddar inte bara för segregation med en etnifierad arbetslös underklass – detta segregerar även arbetsmarknaden. Det rimliga vore att trappa ner incitamenten för att skaffa fler barn för familjer utan inkomst. Ett bidragstak helt enkelt. Därutöver är en skarp försörjningsskyldighet vid anhöriginvandring en garant för att man inte fastnar i bidragsfällor med oerhörda marginaleffekter. Om vi inte är redo att ge tipset till våra nära och kära att skaffa barn innan de tryggt försörjning - varför ger vi bidrag till nyanlända att göra det? □

Hanif Bali
riksdagsledamot (M)

Demokrati

Den västerländska demokratins vagga stod i det antika Aten. Till exempel rådde direkt demokrati. Medborgarna valde inte ombud, utan de gick själva till torget för att debattera och rösta.

Vidare saknade atenarna anställda tjänstemän som verkställde de politiska besluten. Det fick medborgarna själva göra. Ämbetena var tillfälliga och lottades ut. Ingen medborgare fick dra sig undan.

Hela upplägget var alltså ungefär som en nutida svensk båtklubb eller bostadsrättsförening. Medlemmarna utgjorde såväl den beslutande som den verkställande makten.

Så föll demokratin i glömska under några tusen år för att för första gången i modern tid återupplivas i den amerikanska konstitutionen år 1787, som sedermera blivit alla demokratiska systems moder. De amerikanska grundlagsfäderna studerade noggrant erfarenheterna från antiken. De kom fram till att ett indirekt system för beslutsfattande, där valda ombud snarare än medborgarna själva skulle fatta besluten, vore det mest praktiska. Men det var ett svårt beslut. Grundlagsfäderna, vilket framgår av förarbetena, hade djupa diskussioner om risken att ombuden skulle kunna tillvälla sig makten och lämna medborgarna i sticket.

I Europa ympades den nya, amerikanska, indirekta demokratin på ett existerande system för verkställighet av den beslutande överhetens vilja. Redan tidigare hade det självklart funnits en statsapparat med uppgift att genomföra vad överheten – kungen till exempel – hade bestämt. I detta ofta rätt välutvecklade organisationssystem fanns sådant som krigsmakten, polisen, skatteindrivningen, rättsväsendet, kyrkan och handhavarna av de utrikes förbindelserna.

USA hade mer än hundra års försprång. I Europa, till exempel Sverige, slog demokratin igenom först i början av nittonhundratalet. Sedan dess har en enahanda

utveckling inträffat i alla de demokratiska länderna som på senare år blommat ut i allvarliga bekymmer.

Det första inslaget i denna utveckling är just det som de amerikanska grundlagsfäderna oroade sig för, nämligen att en klyfta skulle uppstå mellan medborgarna och de valda ombuden. Tendensen är att de valda ombuden avskiljer sig från medborgarna och konstituerar sig som en ny och egen samhällsklass.

I den svenska demokratins ungdom var partierna nära knutna till medborgarna. Partibeslut fattades efter ingående medlemsdiskussioner. Ombuden, till exempel riksdagsledamöterna, var själva ofta medborgare som gjorde en tillfällig insats

i politiken för att sedan återgå till någon civil gärning. Framför allt var partierna ekonomiskt beroende av medlemmarna.

Under decennierna

fram till nittonhundratalets slut har det blivit ändring på det. För svensk del är det tydligaste tecknet att partierna blivit ekonomiskt oberoende av medlemmarna och därför egentligen inte längre behöver några medlemmar. I stället för att driva in medlemsavgifter försörjer sig partierna på medel som skatteverket tvångsmässigt hämtar hos skattebetalarna.

Därmed utjämnas skillnaderna mellan partierna och deras politik. Oavsett parti har politikerna samma lön och lever likadant, ofta i samma stadsdelar. Om man lever likadant så tänker man likadant och därför upplever medborgarna, som inte alla lever likadant, att det inte finns så stor skillnad mellan partierna. Tidigare spelade det roll om de förtroendevalda var kommunister eller bondeförbundare - eftersom de var beroende av medlemmar med olika livsinställning. För varje årtionde utkristalliserar sig politikerna allt tydligare som härskande klass på några tusen individer sammanlagt i riket.

På något märkvärdigt sätt har demokratins århundrade – alltså 1900-talet – sammanfallit med en period av enastående välståndsutveckling i alla demokratiska västländer. Om demokratin beror på välståndet eller om välståndet beror på demokratin är oklart men det förefaller uppenbart att medborgarna, i tider av ökande välstånd, betraktat politikerväldets tilltagande avsondring med visst lugn. Exempelvis har medborgarna lämnat partierna, slutat gå på politiska möten och på det hela taget abdikerat från sin rättighet och skyldighet att personligen lägga sig i landets styrning undantaget den pliktskyldiga uppställningen och kuvertinlämningen en gång vart fjärde år.

Härskare måste ha allierade och stödtrupper. Exempelvis stödde sig socialdemokraterna tidigare starkt på industriarbetarklassen och folkpartiet till stor del på lärarkåren och högerpartiet på högre tjänstemän, företagare och universitetsutbildade. När politikerna gradvis kapat banden till sina gamla uppdragsgivare i det civila samhället har i stället uppstått en allians mellan politikerna och den statsapparaten som är deras verktyg.

Därmed har demokratins spelplan och spelregler ändrats. Förut var medborgarna uppdragsgivare åt valda ombud som i sin tur hade statsförvaltningen som sina verktyg. Den hierarkiska ordningen var uppenbar. Högst upp stod medborgarna – det var därför vi kallade systemet för demokrati – som tillsatte politiker som anställde tjänstemän.

Den nya ordningen är att politikerna, som inte längre är beroende av medborgarna annat än under de för politikerna plågsamma men sällan återkommande tillfällen som kallas allmänna val, ingår allians med den offentliga förvaltningen och dess anställda. Därmed reduceras övriga medborgare till två distinkta grupper: dels de som är politikerväldets klienter i bemärkelsen att de är helt eller delvis försörjda av stat och kommun, dels de som med sina skatter ska betala för systemets fortlevnad.

Detta kunde tolereras så länge framtidsutsikterna såg goda ut. Men nu är vi inte

längre där. I hela Europa sprider sig ett missmod bland medborgarna. De upplever för det första att politikerna har styrt utan att tillfråga de förmenta uppdragsgivarna, alltså medborgarna. I stället har politikerna sysslat med sina egna projekt tillsammans med sina allierade i de offentliga apparaterna. För det andra fruktar medborgarna att resultatet av politikernas självsvåld kan drabba medborgarna på ett obehagligt sätt.

Det finns två sätt för politikerna att hantera den uppkomna situationen.

Det ena är att fortsätta som nu. Skrämda politiker förfasar sig över att medborgarna har vaknat till liv och är arga. De skrämda politikerna slår tillbaka mot medborgarna med anklagelser om populism och med försök att begränsa yttrandefriheten på Facebook, Twitter och YouTube. De utvecklar konspiratoriska teorier om ryska trollfabriker i vars förlängning man anar krav på inskränkningar av folkets medborgerliga rättigheter.

Det andra sättet för politikerna att handskas med läget vore att försöka restaurera demokratin. Återigen är migrationspolitiken det tydligaste exemplet. Denna politik och dess konsekvenser artar sig till att bli den största omvälvningen av svenska förhållanden sedan den industriella revolutionen. Politikerna måste förstå att man inte gör sådant utan att samråda med dem som ska finansiera omvälvningen och leva med dess konsekvenser, nämligen medborgarna. I sista hand bygger återställandet av demokratin på att politikerna lär sig att respektera medborgarna, inte minst skattebetalarna. Demokratins djupaste innebörd är att de valda ombuden ska vara medborgarnas tjänare. Politikerna bör visa att de har förstått det. □

Patrik Engellau

PATRIK ENGELLAU
Ordförande, Stiftelsen Den Nya Valfärden

Partiernas svar på fyra viktiga företagarefrågor

Vi har frågat riksdagspartierna om regelbördan, brottsligheten, kompetensbristen och arbetsgivaravgifterna. Här är deras svar.

En del svar har kortats ned av utrymmesskäl.

(Tyvärr har Vänsterpartiet valt att inte svara på våra frågor.)

1. Företagens regelbörda

ALLA PARTIER PRATAR OM att minska regelbördan för företag. Trots detta upplever företagare att regelbördan ständigt ökar. Enligt Tillväxtverket har den administrativa kostnaden ökat med 1,2 miljarder kronor per år sedan 2013. Den ökande regelbördan skadar Sveriges konkurrenskraft och hämmar tillväxten.

– Vilka konkreta förslag tänker ni driva under kommande mandatperiod för att minska företagens regelbörda?

nya m

Moderaterna svarar:

Vi vill i första hand skapa en nationell digital plattform där företagare bara lämnar in uppgifter en gång på en plats. Regelförenklingsarbetet måste också genomsyra allt arbete som bedrivs för att stärka svenska företags konkurrenskraft. Fler myndigheter bör få uttryckliga direktiv att jobba med regelförenklingsfrågor. Förkortade handläggningstider och förenklad skatteadministration.

Kristdemokraterna:

Komplexa skatteregler och ökad regelbörda generellt riskerar att hämma företaget. Sänk kostnaderna för att administrera ett företag. Digitaliseringen av administrationen till myndigheterna och att minska antalet register som måste hanteras av företagen. Företag ska bara behöva lämna en och samma uppgift en gång till myndigheterna. Förenkla momsreglerna och regler kring generationsskiftet. Gör 3:12-reglerna enklare och mer förmånliga. Turordningsreglerna i LAS bör ändras till fyra personer oavsett företagets storlek. Vidgad rätt till provanställning. Alla föreslagna regeländringar från regeringen som kan påverka företag bör remitteras till Regelrådet för en konsekvensanalys.

Liberalerna svarar:

Liberalernas tre viktigaste övergripande förslag för nästa mandatperiod är dessa:

1. Företag ska kunna ha all kontakt med myndigheter på ett ställe, inte behöva rapportera samma uppgifter flera gånger.
2. Inför principen "en regel in, en regel ut". För varje ny administrativ börda som införs måste en motsvarande börda tas bort.
3. Tänk efter före. Vi vill att effekterna för företagen och deras regelbörda måste granskas på förhand mycket noggrannare än i dag, innan nya myndighetsregler antas.

Centerpartiet svarar:

Alltför många regler är onödiga och tidskrävande. Detta kostar mycket pengar, både för företagen och för samhället. Vi har en

omfattande reformlista för ett minskat regelkrångel.

3:12-systemet bör reformeras. Istället för att gynna företagsamhet har komplexiteten i regelverket snarare bidragit till att småföretagare belastas med ännu mer regelkrångel, kombinerat med svårigheter att sätta företagets kapital i arbete. Som ett första steg vill vi omgående förändra regelverket kring ägarskiftet.

Centerpartiet driver också att skattesystemet måste ingå i regelförenklingsarbetet, det gör det inte idag. Det är inom skattesystemet regelkrånglet växer som mest. Det ska införas en princip om "en regel in, en regel ut" så att regelkrånglet inte ökar från dagens nivå. Vi vill dessutom se ett system där företagen bara behöver en dörr in för att digitalt lämna in uppgifter. Regler ska också ges så kallade solnedgångsklausuler med slutdatum för regeln. Vi har också lagt ett förslag om en ny förenklad företagsform, "ingångsföretag" där beskattningen sker schablonmässigt för verksamheter med en begränsad omsättning. Förslaget underlättar för de allra minsta aktörerna.

Sverigedemokraterna svarar:

SD föreslår ett systematiserat regelförenklingsarbete där näringslivsorganisationerna får sätta den politiska dagordningen. Vi förordar även en stoppfunktion för regler med bristfällig konsekvensutredning samt att det införs ett mål för rimliga handläggningstider. Vidare att förordning (2007:1244) stärks. Förordningen reglerar hur förvaltningsmyndigheter arbetar med konsekvensanalyser vid införande av nya föreskrifter.

Miljöpartiet svarar:

Vi vill under den kommande mandatperioden fortsätta arbetet med att förenkla reglerna för företag genom att förstärka Regelrådets arbete. Vi vill också minska den administrativa bördan för företagare genom att tillåta myndigheter åtkomst till gemensamma register – om en myndighet har begärt in information om en företagare ska företagen inte behöva lämna samma uppgifter på nytt till en annan myndighet.

Socialdemokraterna svarar:

Vi vill främst fortsätta vårt arbete med att förenkla för småföretagare genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och förenkla kontakten med offentlig sektor. Redan i februari 2016 slöts en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting för att minska på regelkrånglet för restaurangföretagare. Näst på tur är besöksnäringen: hotell och evenemang. Vi har också nu gjort det möjligt för företagare att lämna in sina årsrapporteringar digitalt, något som tidigare inte varit möjligt. Regeringen har nyligen gett 67 myndigheter i uppdrag att samordna sig i arbetet med kontakt med näringslivet. Målet är att ingen företagare ska behöva lämna samma uppgift till flera instanser.

2. Brotts mot företag

BROTTLIGHET UPPSKATTAS kosta företagen 55 miljarder kronor årligen. Stölder, inbrott, bedrägerier och skadegörelse är de vanligaste brotten. Men även misshandel och hot förekommer. Allt fler företag tvingas installera larm, ändra rutiner och hyra in säkerhetspersonal. En del företagare har gett upp och lagt ned verksamheten på grund av brottslighet. Den ökande brottsligheten leder till ett sämre företagarklimat, vilket i sin tur minskar incitamenten att driva och starta företag.

– Vad tänker ni göra för att minska brotten mot företag?

nyg m **Moderaterna svarar:** Fler poliser i hela landet. Moderaterna satsar sex miljarder kronor mer än regeringen på polisen – för att nå målet om 10 000 fler polisanställda till år 2024. En bättre fungerande polisorganisation som är förankrad i lokalsamhället. Förbättrad lagstiftning, exempelvis i form av slopad mängdrabatt och möjligheter att införa ett tillträdesförbud till butiker för personer som upprepade gånger stjal eller betar sig illa. Samarbete mellan polis, kommun och företagen är nödvändigt.

KD **Kristdemokraterna:** Gällande butiksstölder, hot och misshandel mot personal vill vi att det ska kunna utdömas ett besöksförbud mot vissa butiker. En återkommande snabbare kanske bara döms till böter, vilket i praktiken innebär att brottsligheten kan fortsätta.

Om personen sprider skräck och oro i en hel stadsdel och utsätter flera butiksägare och/eller privatperson för sådant som rån, stölder och narkotikarelaterad brottslighet kopplad till en viss stadsdel ska ett vistelseförbud kunna utdömas för ett helt geografiskt område, exempelvis en stadsdel.

Gällande bedrägerier behöver Sverige se över antalet godkända ID-handlingar som finns i landet och strama upp kontrollen av dessa. En brottsofferportal bör upprättas där personer eller företag kan spärra alla sina ID-handlingar, bankkonton m.m. på ett och samma ställe.

L **Liberalerna svarar:** Vi vill ha minst 25 000 poliser i Sverige. Liberalerna är det parti som i skuggbudgeten för 2018 lägger mest pengar av alla på polisen, och det ger möjlighet att prioritera brott mot företag bättre än i dag. Vi vill också vässa lagstiftningen. Personer som begått brott mot butiker ska kunna få tillträdesförbud. Småföretag ska ses som en svagare part i tvister med företag som dömts för upprepade bedrägerier eller som leds av huvudmän som dömts för samma brott. Det behövs också ökad samverkan mellan polisen och branscherna när det gäller brott som särskilt riktas mot företag, till exempel bedrägerier.

C **Centerpartiet svarar:** Över tre år vill vi satsa 10,9 miljarder kronor på att stärka hela rättskedjan. Fler åklagare och mer resurser för att säkra teknisk bevisning är två saker som behövs. Vi vill också att det ska bli enklare att sätta upp kameraövervakning. Vi vill också att de som stjal eller trakas-

serar personal eller kunder ska kunna få tillträdesförbud till butiker. När det gäller det brottsförebyggande arbetet vill vi att kommunerna ska ta ett större ansvar. Vi förespråkar användningen av s.k. BID-samarbeten (Business Improvement Districts). Metoden har använts framgångsrikt i New York för att få bukt med ökad brottslighet, och en liknande metod har också använts i Falkenberg där området Falkagård har blivit det första att tas bort från polisens lista över utsatta områden. Vi vill satsa 1,4 miljarder på att införa Falkenbergsmodellen i tio kommuner för att på så sätt förbättra tillvaron för både boende och företagare.

Sverigedemokraterna svarar: Sverigedemokraterna ser tre viktiga åtgärder för att minska brottsligheten mot företagen.

Den första är att göra det lättare för företag att sätta upp övervakningskameror. Den andra är att satsa på fler poliser så att de snabbare kan vara på plats för att gripa misstänkta och utreda brott. Den tredje är att göra det svårare för kriminella att föra stöldgods över gränsen genom att ge Tullverket uppdraget och befogenheterna att spana efter och beslagta misstänkt stöldgods samt hålla kvar misstänkta.

Miljöpartiet svarar: I regeringens brottsförebyggande program lyfts bl.a. följande punkter upp som särskilt

viktiga för att stävja brott mot företag:

- att den polisiära närvaron ökar där den behövs bäst,
- att kameraövervakning används när det är ändamålsenligt och motiverat,
- att väktare och ordningsvakter används på ett ändamålsenligt sätt för att öka upptäcktsrisken.

Viktigast tror vi är att prioritera upp brottsbekämpningen generellt genom stora resursförstärkningar till polisen samt att arbeta mer brottsförebyggande genom till exempel samverkan mellan polis-skola och föreningsliv. I det brottsförebyggande programmet pekas vikten av en ökad samverkan mellan näringslivet och polisen ut som en viktig pusselbit i det förebyggande arbetet.

Socialdemokraterna svarar: En mängd åtgärder behövs.

Några exempel: Vi gör nu den största satsningen på polisen på 2000-talet med 10 000 fler polisanställda till 2024 och 7,3 miljarder kronor extra till polisen, varav 2,2 miljarder redan i år. Vi utreder just nu tillträdesförbud till exempel butiker och vi har sett till att möjligheten att sätta upp kameror har ökat. Ett nytt brott, grovt fordringsbedrägeri, har införts för att komma åt problemet med bluffakturor. Straffen för skadegörelse och grov skadegörelse har skärpts.

3. Kompetensmatchning

EN HÖG TILLVÄXT FÖRUTSÄTTER att företagen får tag i personal med rätt kompetens. Många företag har svårt att hitta arbetskraft med rätt kvalifikationer. Idag utgör denna matchningsproblematik ett av de största tillväxthindren för små och medelstora företag.

– Hur vill ni lösa matchningsproblemet på den svenska arbetsmarknaden?

nya
m

Moderaterna svarar:

Tyvärr fungerar idag matchningen på den svenska arbetsmarknaden alldeles för dåligt. Därför vill vi lägga ner Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form till förmån för en ny modell där fristående och seriösa matchningsaktörer får en betydligt större roll. För att stärka tillgången till kompetent arbetskraft vill vi bland annat införa talangvisum för högkvalificerad arbetskraft, reformera stödet för omställning och kompetensutveckling samt stärka anknytningen mellan högskola och arbetsmarknad.

genom arbetskraftinvandring av ingenjörer, programmerare m.fl. Tyvärr ser vi att regelverket stjälper den möjligheten genom att små misstag från en arbetsgivare gör att arbetskraft utvisas. Det är helt orimligt och reglerna måste ändras.

L

Liberalerna svarar:

Vi vill ha en gymnasieskola av hög kvalitet, oavsett om den ger högskolebehörighet eller yrkesutbildning, knyta gymnasieskolan mycket närmare arbetslivet och utveckla yrkesutbildningen och lärlingsutbildningen. Yrkesutbildning ska i större utsträckning bedrivas i företagens eller branschens regi genom företagsförlagd utbildning under två eller tre år såsom s.k. branschlärningar eller yrkesprogram. Det ska vara möjligt att läsa in högskolekompetens på alla program, men det ska inte vara ett tvång.

Lärlingar ska bli ett naturligt inslag i gymnasiet genom att de blir en egen programform och tydligare än idag knyts till arbetsmarknaden. Liberalerna vill lägga ner Arbetsförmedlingen och ersätta den med en ny myndighet som koncentrerar sig på att hjälpa de personer som har det extra svårt att hitta jobb. Den allmänna matchningen mellan företag och arbetssökande fungerar bättre om andra aktörer släpps in.

lärlingsutbildningar, som utformas i nära samarbete med företagen.

För det andra måste vi bli bättre på att ta vara på den kompetens som finns och attrahera utländsk kompetens. De så kallade kompetensutvisningarna, där människor som arbetar och betalar skatt utvisas på oklara och godtyckliga grunder, måste upphöra. Och villkoren för att komma till Sverige och arbeta eller starta företag måste bli bättre.

För det tredje vill Centerpartiet lägga ner Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form och ersätta den med en arbetsförmedlarpeng, där fristående förmedlare får betalt efter hur väl de lyckas få arbetssökande i varaktig sysselsättning. Ersättningen ska premiera riktiga jobb och vara som störst för de som står längst från arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna svarar:

Sveriges arbetskraft måste på ett bättre sätt matcha det som efterfrågas av arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna vill begränsa antalet utbildningsplatser på utbildningar som arbetsmarknaden inte efterfrågar. Samtidigt vill vi bygga ut en del yrkesutbildningar som just efterfrågas. Här spelar också studie och yrkesvägledare stor roll. De måste i högre grad än i dag informera elever om vilka utbildningar som är gångbara på arbetsmarknaden.

Miljöpartiet svarar:

Miljöpartiet vill uppdra åt universiteten, högskolor och yrkeshögskolor att i större ut-

sträckning utarbeta samverkansformer med arbetsliv och relevanta branschaktörer samt se över Arbetsförmedlingens roll och ansvar vad gäller matchning. Vi vill vidare uppdra åt myndigheterna att se över kompetensförsörjning också inom nya områden, såsom tech, miljöteknik, biobaserad och cirkulär ekonomi.

Socialdemokraterna svarar:

Kompetensförsörjningen behöver förbättras och politiken behöver spela en viktig roll.

En rad åtgärder måste till. Först och främst måste den politik vi nu lagt om fortsätta, från nedskärningar i vuxenutbildning till satsningar på yrkesutbildning. Bland annat byggs Yrkeshögskolan nu ut med nästan 19 000 platser. Vi behöver också skapa incitament för arbetsgivare i både näringsliv och offentlig sektor att kompetensutveckla sina anställda och ta sitt ansvar för att skräddarsy utbildningar och utvecklingsinsatser. Parterna och staten behöver titta på nya former av studiefinansiering och systemet med korttidsarbete förbättras så att anställda vid en lågkonjunktur, som alternativ för uppsägning, kan kompetensutveckla sig samtidigt som de behåller sin anställning.

Vi behöver fortsätta stärka kopplingen skola-arbetsliv, satsa på gymnasiets yrkesprogram och skapa fler korta kurser, flexibla tider och upplägg (t.ex. distans) som är mer relevanta för redan yrkesverksamma. Politiken bör vidare underlätta och uppmuntra initiativ från parterna som är innovativa, effektiva och som fyller en viktig funktion för kompetensförsörjningen.

KD

Kristdemokraterna:

Vi i alliansen vill lägga ner Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form. Möjligheten till omskolning och vidareutbildning måste stärkas. Därför vill vi bygga ut yrkesvux, som ger människor möjlighet till en praktisk utbildning i företrädesvis bristyrken. Företag försöker också lösa matchningen

Centerpartiet svarar:

För det första måste arbetssökandes kompetens bättre matcha företagens behov. Då krävs utbildning. Inte minst utbildningar som leder till jobb, som exempelvis Yrkeshögskolan, måste byggas ut. Fler yrkesutbildningar på gymnasiet bör också vara

4. Arbetsgivaravgifterna

ARBETSGIVARAVGIFTERNA syftar till att finansiera det sociala trygghetssystemet. Därför är det anmärkningsvärt att en tredjedel av arbetsgivaravgifterna saknar koppling till någon försäkringsmässig förmån. Denna del kallas den allmänna löneavgiften och är en ren skatt.

Den allmänna löneavgiften infördes 1995 för att finansiera inträdet i EU. Då låg den på 1,5 procent. Idag har den vuxit till 10,72 procent och är numera större än ålderspensionsavgiften.

– Är det rimligt att en tredjedel av arbetsgivaravgifterna utgörs av skatt och kommer ni verka för att minska skatteandelen under nästa mandatperiod?

nya m **Moderaterna svarar:** Moderaterna vill sänka skatten på arbete, men prioriterar en sänkning av inkomstskatten då vi anser att det skapar bäst förutsättningar för fler jobb och fler arbetade timmar. Vi vill dock slopa arbetsgivaravgiften inom ramen för inträdesjobb. Alliansens förslag till lärlingsanställning som riktas mot nyanlända och unga utan gymnasieexamen.

KD **Kristdemokraterna svarar:** Vi vill se en skattepolitik som premierar arbete och företagande och i det sammanhanget ser vi andra skatter som prioriterade. Vi vill ta bort den särskilda löneskatten på äldre som regeringen har infört. Det ökar kostnaderna för att anställa en äldre vilket sannolikt minskar deras chanser på arbetsmarknaden. Vi vill sänka skatten på arbete genom en bred skattesänkning, genom att höja brytpunkten för statlig inkomstskatt och återinföra jobbskatteavdraget för de med inkomster över 50 000 kr i månaden.

L **Liberalerna svarar:** Nej, det är inte rimligt. Liberalerna vill i stället att löneskatten för äldre tas bort och att anställningskostnaderna sänks för arbetstagare med lägre kvalifikation. Vi vill därför införa inträdesjobb med lägre ingångslön och slopad arbetsgivaravgift. I stället för att straffbeskatta dem som ger grunden för vår välfärd ska politiken gynna företagare som skapar jobb och arbetstagare som väljer att förlänga sitt arbetsliv.

C **Centerpartiet svarar:** Höga kostnader för att anställa är ett av de största hindren för att växa. Det måste bli enklare och billigare att anställa. Centerpartiet driver flera förslag för att sänka arbetsgivaravgiften. Vi vill införa ett ingångsavdrag som innebär slopad arbetsgivaravgift för de första två åren en person är anställd oavsett antal anställda.

S **Sverigedemokraterna svarar:** Sverigedemokraterna ställer sig kritiska till utformningen av den allmänna löneavgiften, som är en skatt på arbete samtidigt som den till skillnad från andra avgifter inte har en koppling till försäkringssystemet. Den allmänna löneavgiftens växande storlek har gjort den till en omfattande inkomstkälla för staten. Sverigedemokraterna vill slopa den allmänna löneavgiften för de tre första anställda upp till ett lönetak på 200 000 kr/år, vilket för många företag kommer innebära helt slopade allmänna löneavgifter.

M **Miljöpartiet svarar:** Miljöpartiet vill genomföra en grön skatteväxling där nya och höjda miljöskatter växlas mot sänkt skatt på arbete. Miljöpartiet föreslår bland annat sänkt arbetsgivaravgift i utsatta glesbygdskommuner men vi har inga förslag om generella sänkningar av arbetsgivaravgifterna i nuläget. I regering har vi gjort det billigare för företagare som anställer sin första medarbetare genom Växa-stödet och förbättrat förutsättningarna för vissa företag att använda personaloptioner.

S **Socialdemokraterna svarar:** Vi delar inte Den Nya Valfärdens dogmatiska och nyliberala uppfattningar att vi skapar ett bättre samhälle och ökar sysselsättningsgraden genom allmänna skattesänkningar. Tvärtom har Sverige uppvisat stark konkurrenskraft och hög sysselsättning under decennier bland annat tack vare en skattefinansierad, generell välfärd som gör medborgarna trygga även i omvandlingstider och att det starka samhället gjort nödvändiga, stora samhällsinvesteringar. Skattekvoten i Sverige ligger på en historiskt låg nivå samtidigt som vi har stora investeringsbehov, föder fler barn och lever längre. Vi tar bort den orättfärdiga pensionsnärsskatten och reformerar bolagsskatten för att skapa ett stabilt och långsiktigt hållbart skattesystem med lägre skattesats och bredare skattebas, men ser inte att vi har utrymme för stora skattesänkningar nästa mandatperiod.

Personalen får betala för Region Uppsalas lagöverträdelse

Region Uppsala bröt mot lagen när landstinget tillät ett upphandlat restaurangföretag att höja priset på dagens lunch med 26 procent.

NÄR LANDSTINGET REGION UPPSALA under våren 2017 upphandlade driften av restaurang Blå Korset i Akademiska sjukhusets lokaler lades avgörande betydelse vid vilka lunchpriser företagen skulle erbjuda restaurangens gäster. Den anbudsgivare som lämnade de lägsta lunchpriserna tilldelades därför kontraktet. Så gott som omedelbart efter avtalsstarten höjde dock det företag som vunnit upphandlingen lunchpriserna med i genomsnitt 26 procent jämfört med vad det tidigare erbjudit i sitt anbud – en höjning som landstinget också godkände. Detta innebär att lunchen för exempelvis en sjuksköterska numera kostar nästan 400 kronor mer i månaden.

Om de höjda lunchpriserna hade redovisats redan i anbudet skulle ett annat företag ha vunnit upphandlingen. Det är oacceptabelt att Region Uppsala genomför en upphandling på priskonkurrens och sedan tillåter att det vinnande företaget sätter väsentligen högre priser än de vunnit upphandlingen med. Landstingets agerande har raserat syftet med den tidigare upphandlingen på ett sätt som personalen och sjukhusbesökarna nu får betala för. Konkurrenskommissionen bedömde därför att det fanns anledning att rikta allvarlig kritik mot Region Uppsala. □

Mjölbys avtal med Samhall olagligt

Mjölby kommun gav städ- och tvättavtal till Samhall utan att upphandla.

MJÖLBY KOMMUN TECKNADE i december 2016 två så kallade "Innovationsavtal" med det statliga företaget Samhall AB. Avtalen, som avser städ- och tvättjänster för hemtjänst och serviceboende för nästan sju miljoner kronor, ingicks dock utan att andra företag fick vara med och lämna anbud.

Kommunen har försvarat detta agerande med att kalla avtalen för ett "projektsamarbete". Lagen ger emellertid inte någon möjlighet till sådant undantag vilket även konstaterades av domstol i samband med att avtalet överklagades.

Det spelar ingen roll vad upphandlande myndighet väljer att kalla sina avtal. Varken "projekttavtal", "innovationsavtal" eller, för den delen, "Strategisk partnering" ger några särskilda möjligheter till undantag från lagens krav på att inhämta konkurrerande anbud. Mjölby kommun har i det här fallet struntat i upphandlingslagstiftningen och verkar inte ens inse det felaktiga i förfarandet, menar Konkurrenskommissionen. □

Företagarombudsmannens medskick till nästa regering

Med de senaste fyra åren i backspegeln är det lätt att känna hopplöshet inför framtiden. Men då ska man ändå komma ihåg att det faktiskt går att påverka. Under mandatperioden har regeringen slopat en hel del skadliga förslag, bland annat tack vare Den Nya Valfärdens protester. Eftersom vi talar för tusentals företagare har vi kunnat påverka regeringen att bland annat slopa försämringen av 3:12-reglerna, utöka växa-stödet och tänka om gällande kilometerskatten.

Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden arbetar för ett bättre företagarklimat och ett bättre Sverige, oavsett vilken regering som styr landet efter 9 september. Därför har vi formulerat några medskick till nästa regering. Här kommer de:

Arbetsgivaravgifterna ska vara försäkringsmässiga

ARBETSGIVARAVGIFTERNA SYFTAR TILL ATT finansiera det sociala trygghetssystemet. Men en tredjedel av arbetsgivaravgifterna saknar helt och hållet koppling till försäkringsmässiga förmåner. Denna del kallas den allmänna löneavgiften och är en ren skatt.

Den allmänna löneavgiften infördes 1995 för att finansiera inträdet i EU. Då låg den på 1,5 procent. Idag har den vuxit till 10,72 procent och är numera större än ålderspensionsavgiften. Det är värt att hålla i åtanke inför de stundande försämringarna i pensionssystemet.

Att den allmänna löneavgiften numera utgör den största delkomponenten i arbetsgivaravgifterna är ingen slump. Det hade varit svårt för politikerna att höja inkomstskatten med över nio procent, även om detta skulle ha skett under en tjugoförperiod. Men eftersom folk i allmänhet har dålig kunskap om arbetsgivaravgifterna har skattehöjningarna kunnat ske i det fördolda, utan protester och med bred konsensus bland riksdagspartier-

na, som använt intäkterna för att finansiera andra saker. Exempelvis kunde den tidigare alliansregeringen finansiera jobbskatteavdragen med hjälp av den allmänna löneavgiften, som höjdes med 5,48 procentenheter under deras två mandatperioder vid makten. För väljarna synliga skattesänkningar finansierades sålunda med dolda skattehöjningar.

Den allmänna löneavgiften tar löneutrymme av arbetstagarna och ökar företagets lönekostnader. Pengar som kunde ha gått till en högre pension och generösare socialförsäkringar går istället rakt in i statskassan. Att det förhåller sig så skadar förtroendet för socialförsäkringssystemet. Därför är det dags att avskaffa den allmänna löneavgiften. Och om det tar politikerna emot, gör åtminstone skatten synlig genom att ta bort den ur arbetsgivaravgifterna för att istället lägga den på inkomstskatten. Då blir det i alla fall synligt för alla hur mycket de egentligen betalar i skatt på sin lön. □

Avskaffa förmånsbeskattningen av arbetsgivarbetalda sjukförsäkringar

DEN FÖRSTA JULI I ÅR INFÖRDES en förmånsbeskattning av arbetsgivarbetalda sjukförsäkringar. Förmånsbeskattningen berör över 400 000 personer som idag har en sjukvårdsförsäkring tecknad av arbetsgivaren.

Det är därför inte så konstigt att sjukvårdsförsäkringar är vanligast i mindre företag. I företag med upp till 4 anställda har ca 23 procent en sjukvårdsförsäkring. Små företag har helt enkelt inte möjlighet att låta produktionen ligga nere i väntan på att en medarbetare ska få vård. Sjukvårdsförsäkringen utgör dessutom en del företagets arbetsmiljöarbete.

Förmånsbeskattningen väntas leda till att framförallt låg- och medelinkomsttagare kommer att avstå från försäkringen. Företagen kommer påverkas eftersom de riskerar

att drabbas av ökad ohälsa och en högre sjukfrånvaro. Företagen riskerar också högre kostnader för sjuklön medan den offentliga sjukvården belastas ytterligare, vilket leder till en sämre sjukvård för alla. Därför bör förmånsbeskattningen tas bort. □

En ny policy för skatter

HÖGA SKATTER FÖRSÄMRAR FÖRETAGENS möjligheter att växa. Men denna slutsats verkar inte regeringen hålla med om. Under de senaste fyra åren har regeringen genomfört en aggressiv skattehöjningspolitik som resulterat i en rad skattehöjningar, oftast i strid mot rekommendationer från experter och myndigheter. Ungefär hälften av regeringens skattehöjningar har varit skatter på företagande.

Regeringen har försökt tona ner skadorna av skattehöjningarna. Men oavsett vad man tycker om effekterna av en specifik skattehöjning, som exempelvis flygskattens påverkan på glesbygd företag eller kemikalieskattens påverkan på elektronikhandeln, så bidrar dessa pålagor till att den totala skattebördan ökar.

Sverige har varit ett högskatteländ under lång tid. Ännu högre skatter minskar vår konkurrenskraft i en allt mer globaliserad värld. Därför bör nästa regering försöka återställa företagets skatter till den nivå som

rådde 2014. För företagen innebär detta en skattesänkning på över 30 miljarder kronor.

Dessutom bör nästa regering anamma en policy om att nya skatter bör införas i form av en skatteväxling. Om en ny skatt införs, eller en gammal skatt höjs, bör någon annan skatt sänkas så att företagen går skadefria. Detta skulle tvinga politikerna att tänka igenom konsekvenserna av nya skatter och förhoppningsvis få dem att lägga band på sig själva. □

Utan bilen stannar Sverige

UNDER DEN SENASTE MANDATPERIODEN har det blivit avsevärt dyrare att köpa, äga och köra bil.

Den första juli i år chockhöjdes fordons-skatten för de flesta nyregistrerade bilmo-deller. Syftet med skattehöjningen är att kraftigt minska koldioxidutsläppen. Den årliga skatten på storsäljare, såsom populära förmånsbilen Volvo V90 med snåldieselmotorn D3, mer än fördubblades över en natt.

Höjda fordonsskatter kan vara irriterande, men i den totala kostnadsbilden så står de sig slätt mot bränsleskatterna. Innan valet lovade Stefan Löfven att inte höja skatten på bensin och diesel. I backspegeln kan vi nu konstatera att detta löfte brutits. Hans regering har sedan 2014 höjt skatten på bensin och diesel vid ett flertal tillfällen, vilket medfört att bränsle är dyrare än någonsin. Skatten på bränsle höjs automatiskt varje år med inflationen plus två procent. Bara en tredjedel av bränslepriset utgörs av produktionskostnaden, resten utgörs av skatt.

Man får inte heller förglömma skatten på trafikförsäkringspremier, som under 2017 drog in närmare 2,9 miljarder kronor till statskassan. Skatten infördes 2007 för att finansiera vård och rehabilitering orsakad av trafikskador. Men likt den allmänna löneavgiften så används inte intäkterna från skatten i socialförsäkringssyfte. Istället går intäkterna rakt in i statskassan, precis som vilken skatt som helst. I dagsläget drar skatten på trafikförsäkringspremier in mer än trängselskatterna, men omnämns knappt i det politiska samtalet.

Skatter på bilismen påverkar både privatpersoner och företag. Sverige är ett stort, glesbefolkat land med ett transportberoende näringsliv. Skatter som miljöstyrmiddel funkar bara om det finns vettiga alternativ. Gemene man har inte råd att köpa en Tesla istället för en Volvo. Därför är skatterna ett slag i luften.

Bilismen kan inte fortsatt överbeskattas utan att det får en negativ effekt på vår konkurrenskraft. Politiker som ser bilismen som enbart en kassako bör därför tänka om. □

Minska regelkrånglet

REGELKRÅNGEL TAR TID, kostar pengar och minskar företagens investeringsvilja. Många företagare lägger alltför mycket tid på att uppfylla regelverket istället för att expandera verksamheten. Regelbördan hämmar produktiviteten och minskar ekonomins tillväxttakt.

Ett exempel. Den första juli infördes ett krav på personalliggare i tre nya branscher. Närvaron måste nu dokumenteras för alla i verksamheten, även företagsledaren själv, make, maka, och barn under 16 år. Personen i fråga behöver inte vara anställd eller ens få någon ersättning. Om företagaren inte fyllt i sin personalliggare kan det kosta dyrt. Skatteverkets kontrollavgifter ligger på 12 500 kronor, plus 2 500 kronor för varje person som inte är upptagen i liggaren.

En familjemedlem som hjälper till i verksamheten har knappast något med skattefusk att göra och många företag upplever att kostnaden och krånglet är större än det problem som politikerna hoppas lösa. Med andra ord upplever företagen att regelkrånglet skapar mer problem än de löser.

Vad företagarna tycker om regelkrånglet i allmänhet är känt. SKOP:s opinionsundersökning visar att det som tynger företagen

mest är skatte- och momsregler följt av specifika branschregler, arbetsrätt samt miljö- och arbetsmiljöregler. I varje mätning sedan 2012 har företagsledare angett att det blivit krångligare att följa statliga regler jämfört med året innan. Eftersom regelbördan innebär en stor kostnad för företagen, anger cirka 40 procent av företagen att regelförändringar som minskar kostnaderna skulle medföra att de skulle anställa fler.

Svaren från företagen borde oroa politiker-na. Sveriges konkurrenskraft och välstånd bygger på ett företagarklimat som främjar investeringar och som ingjuter framtidshopp. Därför behöver politikerna en ny ansats i regelförenklingsarbetet.

Börja med att avskaffa regler som inte uppfyller sitt syfte. Genomför grundliga konsekvensanalyser innan nya regler införs. Besluta om en policy som innebär att regelbördan inte ska öka från år till år, det vill säga en regel in – en regel ut.

Om man läser enkätsvaren från riksdagspartierna i denna tidning verkar det som att flera partier lutar åt dessa förslag. Vi hoppas att de står fast vid dessa åsikter även efter valet. □

Gör om flyktingpolitiken

ASYLINVANDRING UTGÖR EN STOR KOSTNAD, även över tid. Att det förhåller sig så borde inte vara kontroversiellt. Vi tar inte emot flyktingar i syfte att stärka vår ekonomi utan för att hjälpa människor i nöd. Men diskussionen bör inte sluta där.

Eftersom vi inte kan styra hur många som söker sig till vårt land så har vi inte heller någon kontroll över kostnaderna för mottag-

andet. Vi kan inte förbereda bostäder, skola, utbildning och jobb åt nyanlända när vi inte vet hur många som kommer och var de kommer att bosätta sig. Mottagandet sker därför reaktivt och allt för ofta panikartat.

Politikerna gör en del för att försöka avskräcka asylsökande från att söka sig till Sverige. Men Migrationsverkets prognoser förutspår ändå att Sverige även i fortsätt-

ningen kommer ta emot fler asylsökande per capita än övriga EU-länder. Temporära uppehållstillstånd kan måhända avskräcka några få att söka sig hit, men vi har fortfarande inte någon reell kontroll över hur många som kommer i slutändan.

I den offentliga debatten låter det ofta som om flyktingfrågan är binär. Som om alla asylsökande står inför döden om inte just Sverige ger dem uppehållstillstånd. Men sanningen är att det finns många sätt att hjälpa människor i nöd. Sverige har valt ett väldigt kostsamt sätt, som i förlängningen hjälper en bråkdel av de människor vi skulle kunnat hjälpa, om vi valt ett smartare sätt.

I dag är miljontals flyktingar i behov av akut hjälp. De flesta befinner sig i konflikternas närområden och många av dem lider brist på i stort sett allt. Men istället för att rikta hjälpen till de mest behövande prioriterar Sverige de som lyckats ta sig till vårt land för att söka asyl.

Förra året donerade Sverige drygt en miljard kronor till FN:s flyktingorganisation UNHCR, som hjälper miljoner flyktingar över hela världen. I juni beslöt Sveriges riksdag att ge 9 000 afghaner utan skyddsskäl en extra chans till uppehållstillstånd, till en beräknad kostnad av 2,9 miljarder kronor. En sådan prioritering bör i rimlighetens namn både ifrågasättas och omvärderas.

Men även asylrätten bör ifrågasättas. Flyktingar som vill söka asyl i Sverige måste först ta sig in i vårt land. Det är därför människor dör på haven. Det är därför den cyniska människosmugglingsindustrin omsätter miljardbelopp. Vi måste därför våga diskutera huruvida den nuvarande asylrätten är det bästa sättet att hjälpa människor i nöd.

Vore det inte bättre om vi avskaffade asylrätten och enbart tog emot kvotflyktingar? Då skulle vi kunna se till att människor med riktiga asylskäl och de med störst behov kan flygas till Sverige under ordnade former. Då skulle vi även kunna diskutera volymfrågan från förarsätet, istället för reaktivt och panikartat. Vi skulle kunna förbereda infrastruktur och sysselsättning åt flyktingarna i god tid.

Asylrättens avskaffande borde inte vara en höger-vänsterfråga, eftersom den är frikopplad från de så kallade volymerna. Om Sverige enbart tog emot kvotflyktingar så skulle varje riksdagsparti kunna föreslå en volym och redovisa den medföljande kostnaden i partiets årliga budgetmotion. Bostäder, SFI-utbildning och barnomsorg skulle kunna förberedas i god tid i de kommuner som har kapacitet att tillhandahålla resurserna. För oavsett hur många flyktingar man anser att Sverige ska ta emot så bör vi åtminstone enas om att det ska gå till på ett kostnadseffektivt och förnuftigt sätt. □

Yttrandefriheten är under attack

Yttrandefrihet är inskriven i svensk grundlag och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, och hyllad i allsköns högstämd retorik. På senare tid har den dock börjat utsättas för attacker från samma etablissemang som hyllar den. Naturligtvis med goda föresatser – ”demokratin är i fara”, så därför måste yttrandefriheten begränsas.

FAST SÅ UTTRYCKER DE SIG naturligtvis inte. De vill bara få bort ”hat”, ”hot”, ”fake news” och ”lögnar”. Problemet är att definitionerna av dessa ord – glidande och helt falska definitioner – används systematiskt för att luras. Även om riktigt hat och hot naturligtvis förekommer används orden ofta som en medvetet missvisande etikett på åsikter som inte faller etablissemangets på läppen. Och när det gäller ”lögnar”, inklusive ”fake news”, kan man verkligen lita på

maktelitens åsikt om vad som är Sanning? Jag minns själv hur alla stora medier under 1970-talets så kallade energikris basunerade ut att ”år 2000 är all råolja i världen slut”. Det var den tidens ”sanning”. Och för bara några år sedan var den politiska och mediala makteliten bedövande enig om att asylinvandring förbättrar den svenska samhällsekonomin och rentav är nödvändig för att ”rädda pensionerna och välfärden”. Den ”sanningen” gäller inte heller längre.

Vad är sanning, vad är fake news, och vem ska få det enorma förtroendet att avgöra det över huvudet på folket? Exemplet visar att det är farligt att låta etablissemang ha ensamrätt på att definiera Sanningen – vilket är precis vad de nu vill skaffa sig. På dessa två sidor har jag gjort en del nedslag bland de aktuella hoten mot yttrandefriheten.

Pär Ström
Företagare och
samhällsdebattör

Det ekonomiska vapnet används mot dissidenter

ETT INSLAG I KORSTÅGET mot yttrandefriheten är att strypa finansieringen för de röster som sprider ”fel” åsikter och världsbild. Detta kan väsentligt minska deras genomslagskraft och på sikt svälta ut dem. I samband med den svenska justitieministers möte med amerikanska tech-bolag (se separat artikel), däribland Google, stängde Google ned reklamkontot för den alternativa nyhetssajten Samhällsnytt. Därmed försvann hälften av sajtens reklamintäkter. Även YouTube tillämpar det ekonomiska

vapnet mot alternativa röster genom att försätta filmer med oönskade budskap i ”begränsat tillstånd”. Det innebär att dessa inte genererar annonsintäkter åt den som lagt ut filmerna, inte visas på listor över föreslagna filmer och inte kan kommenteras. Bland annat har YouTube på detta sätt strypat opinionsbildningen för den amerikanska konservativa före detta kongressledamoten och presidentkandidaten Ron Paul, som gjort sig känd för sin fräna kritik av banksystemet och amerikanska krig.

Regeringen försöker lägga ut censur på entreprenad

VÅREN 2018 KALLADE JUSTITIEMINISTER Morgan Johansson (s) företagen Google, Facebook och Twitter till ett möte och hotade med lagstiftning om företagen inte blir effektivare med att ta bort ”hatiskt och kränkande material”.

Regeringens önskemål är bland annat att tech-bolagen ska ta bort alternativa medier från topplistor och sökresultat (så att färre människor hittar dem). Observera också att regeringen vill få bort innehåll den inte gillar även om det inte strider mot svensk lag – regeringen försöker alltså runda rättsstaten genom att gå via amerikanska tech-bolag.

Även kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke har hotat med lagstiftning, i hennes fall gällde det Facebook, för att få bort ”det hat och de lögnar som sprids”. Men vem definierar vad som är sanning när åsikterna skiljer sig åt? Tänk på den där råoljan som enligt etablissemang skulle varit slut för 18 år sedan. Och vem definierar ”hat”? Ofta kallas normal kritik från motståndarlägret för ”hat”.

En annan politisk attack mot yttrandefriheten har nyligen avväjts, åtminstone tillfälligt. Alla riksdagspartier utom Sverigedemokraterna ville ändra

grundlagen så att media skulle kunna förbjudas att i nyhetsartiklar, teve-sändningar och liknande publicera information om människors etniska ursprung, hudfärg, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse och fällande domar för begångna brott. Exempelvis skulle den typ av grävande journalistik som Expressen genomfört i sin granskning av grov gängbrottslighet kunna förbjudas. Det ”öppnar ett gigantiskt svart hål i grundlagsskyddet [av yttrandefriheten]”, och det ”står i strid mot censurförbudet”, sa hovrättsrådet Katarina Rikte.

I sista stund drog Alliansen tillbaka sitt stöd för grundlagsändringen, så dörrarna kommer inte att öppnas för just denna typ av censur i januari 2019 som det var tänkt. Faran är dock inte över, för saken ska skickas för vidare utredning.

Nämnas kan också att en statlig utredning i slutet av 2017 föreslog att massmedier ska förbjudas att publicera information som ”tydligt försämrar Sveriges samarbete med organisationer eller andra länder”. Blir det förbjudet att skriva att Saudiarabien är en kvinnoföraktande och homofobisk diktatur med ofattbart grymma medeltida bestraffningar?

EU vill stoppa "fake news" – men vem definierar "fake"?

DET FINNS FLERA EXEMPEL PÅ HUR EU är på krigsstigen mot yttrandefriheten. EU-kommissionen har förmått fyra av de största amerikanska tech-företagen att gå med på en "uppförandekod" om att så kallat "näthat och hatpropaganda" ska tas bort inom 24 timmar. Men hur definieras de orden?

EU-kommissionären Mariya Gabriel har sedermera hotat med rättsliga följder om inte tech-företagen blir snabbare på att ta bort det

som kallas hat, och Stefan Löfven utesluter inte lagstiftning. Vidare vill EU-kommissionen att det bildas ett "oberoende nätverk av faktagranskare" som ska stoppa "fake news" på nätet.

Men vem ska ha makt att definiera "fake"? Tänk på den där råoljan som skulle varit slut för 18 år sedan enligt alla tunga medier. Borde röster som ifrågasatte den teorin ha censurerats av en paneuropisk Sanningskommission?

Hets mot folkgrupp kan urarta till medeltida blasfemi-lag

LAGEN OM HETS MOT FOLKGRUPP infördes 1948, med Tredje riket och Förintelsen i färskt minne. Det viktigaste syftet med lagen var att komma åt den spridning av antisemitisk propaganda som en viss Einar Åberg ägnade sig åt, och lagen kallades i början för Lex Åberg. Att stoppa honom var förvisso nödvändigt. Denne man grundade Sveriges antijudiska kampförbund, som inledde sina stadgar med att föreningens mål är "judendomens i Sverige totala förintelse".

Emellertid har lagen sedan dess utökats i flera steg, och nu kriminaliserar den att "hota eller uttrycka missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt ursprung, etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning". En märklighet är dock att lagen inte kan tillämpas när hotet eller missaktningen riktas mot svenskar.

EN PRIVAT MEN DELVIS STATSUNDERSTÖDD gruppering på Facebook som kallar sig Näthatsgranskaren har satt turbo på tillämpningen av lagen om hets mot folkgrupp. De har utvecklat en programvara som trålar sociala medier efter uttalanden som kan polisanmälans. Våren 2018 hade Näthatsgranskaren anmält omkring tusen personer för hets mot folkgrupp.

Detta har resulterat i ett stort antal åtal, och

många domar har blivit fällande. Ofta rör det sig om äldre personer med ringa vana vid både internet och politisk debatt, som skrivit saker som "Fuck [den islamiska guden]" och att "araber" bör "åka hem". När sådant leder till fällande domar har man kommit ganska långt från det som var upphovet till lagen

LAGEN OM HETS MOT FOLKGRUPP har alltmer fått karaktär av politiskt användbar gummiparagraf. En av konsekvenserna av dess svällande tillämpning är att vi bakvägen håller på att få en lagstiftning mot blasfemi (hädelse, att kritisera eller uttrycka sig vanvördigt om Gud eller religiösa symboler). Blasfemilagar hör hemma i ett medeltida skräckvælde med sträckbänkar och häxbränningar, och står i total motsats till dagens västerländska ideal om ett sekulärt samhälle med tolerans och yttrandefrihet.

En enkät genomförd av Sveriges Radio och tre lokaltidningar i slutet av 2016 visar hur skrämmande positivt våra ledare ser på blasfemilagar. Var tredje politiker i Skaraborg vill införa förbud mot att uttrycka sig "kränkande mot religionsutövare", vilket dessvärre bara utgör ett av många exempel på hur större delen av vår tids politikerklass har tappat sin inre kompass.

Kolumn

Vad är välfärden?

SOM ALLA NOG MÄRKT VID det här laget fungerar inte längre politiken så som den gjort förut. Förutsägbarheten är borta, nya partier och nya frågor dominerar, och den gamla uppdelningen mellan höger och vänster är inte lika stabil som den än gång var. Korten har blandats om i leken, i takt med att det politiska fältet blivit mer oöverblickbart.

Välfärden är den klassiska politiska frågan inom den svenska demokratin. Den är, eller antas i alla fall vara, en sorts ur-fråga. Det är här som vi ser skillnaderna mellan högern och vänstern, det är här som de olika sidornas världssyn verkligen ställs på sin spets. Det är välfärden som gör vänstern vänstern och högern högern; så har den tidigare vitt accepterade sanningen sett ut.

Som med många andra populära trossatser så finns det en hel del sanning här. Visst är välfärden fortfarande ett tacksamt område att ta strid på, oavsett vilken sida man tillhör: vänstern kan alltid prata om att bygga ut den, högern kan alltid prata om att göra den mer fri och marknadsmässig. På så vis får båda sidorna det de vill ha.

DE NYA PARTIERNA I EUROPA har dock introducerat en joker i leken. Lyssnar man på en moderat är chansen att man får man höra hur SD bara är skattekramande socialdemokrater i konservativ förklädnad. Lyssnar man på en socialdemokrat är det lika tydligt att SD bara är cylinderhattsmoderater i blågult drag. Så ser retoriken ut idag.

Hur kan detta hänga ihop? För att förstå varför SD och dess systerpartier i Europa gjort välfärdsfrågor så otacksamma och oförutsägbara måste vi ställa en sorts grundläggande fråga om vad välfärden är för något. Är den ett privilegium, något man tjänar in i utbyte mot tidigare eller framtida arbete? Eller är den en mänsklig rättighet, något som ska och borde tillkomma alla människor i egenskap av deras inneboende människovärde och som ingen har rätt att förneka någon att ta del av?

I EUROPA HAR VI SETT EXEMPEL på välfärd som sträcker sig från den moderna svenska versionen ända till Bismarcks gamla katedersocialism. Historiskt har vänstern och högern i princip aldrig kommit överens om hur välfärden ska se ut, men de har trots detta ofta kunnat enas om vad den är för något. Gör din plikt och kräv din rätt, sa de gamla socialdemokraterna. Bismarck skulle aldrig ens drömt om att använda sig av socialistisk retorik, men hade trots det inget emot ett system som fostrade och tog hand om Preussens söner och döttrar i syfte att

de skulle bli bättre och mer produktiva soldater, mödrar och tjänstemän. Trots skillnaderna handlade det fortfarande om plikter och rättigheter.

IDAG HAR VÄNSTERN OCH HÖGERN lika svårt att komma överens om välfärden som de hade för 150 år sedan, förutom på en enda punkt. Välfärden – så som den nu ska se ut – är en rättighet, inte ett privilegium. Vänstern, å ena sidan, ser gärna ett samhälle som ger till var och en efter behov, men avskyr själva idén att det är tillåtet eller bra att tvinga folk efter förmåga. Den socialliberala högern å andra sidan har inget emot humanismen heller, och gör gärna en poäng av den. Den präglas dessutom av en avgrundsdjup misstänksamhet mot allt sådant som politiker av Bismarcks snitt en gång stod för. Plikt och tvång för nationens väl och ve? Inte i mitt Europa! Idag är det den fria individen som gäller, och idén om att kollektiv, tvång och måsten är något bra och naturligt ses som primitiv, absurd, eller direkt farlig.

Dagens vänster och höger håller inte med varandra om något, förutom om vad välfärden är. Populisterna håller inte med varandra om något – vissa vill bygga ut, andra vill skära ner – förutom att välfärden är ett privilegium. Ingen rätt utan plikt. Detta är en åsikt som bara blir mer och mer populär hos stora delar av Europas majoritetsbefolkningar.

SEDAN MURENS FALL HAR DET i och för sig funnits vänsterpolitik och högerpolitik, men det har saknats all tillstymmelse till vänsterplikter och högerplikter. Vi har haft ett tomrum som sträckt sig från Bismarck till Branting, från den gamla högern till den gamla vänstern. Det tomrummet är på väg bort, och varken den nya vänstern eller den nya högern vet riktigt hur de ska hantera det. □

Malcom Kyeyune

bloggare och skribent för bland annat Fokus, Dagens Samhälle och GP

Det behövs ett utökat tjänstemannaansvar

Tjänstemannaansvar är det ansvar som den som verkar inom den offentliga förvaltningen, det vill säga i en kommun eller inom staten, har för fel som personen begår i sin roll som anställd eller förtroendevald politiker. Ansvaret kan medföra skadeståndsskyldighet, böter eller till och med fängelse.

FRÅGAN OM ETT ÅTERSTÄLLANDE ELLER I VARJE FALL EN SKÄRPNING AV STATSTJÄNSTEMÄNNENS ÄMBETSMANNAANSVAR HAR JU LEGAT I LÅNGBÄNK GANSKA LÄNGE. FLERA TIDIGARE UTREDNINGAR HAR PEKAT PÅ BEHOVET. VARFÖR ÄR FRÅGAN ANGELÄGEN?

Förtroendet för våra beslutsfattare har på senare tid tyvärr visat sig vikande på ett sätt som allmänt riskerar undergräva sammanhållningen. Vi tycker därför att det är hög tid att göra en översyn av bestämmelserna om tjänstemannaansvar för att tydliggöra de enskilda beslutsfattarens ansvar och även effektivt kunna utkräva sådant ansvar vid en eventuell misskötsamhet.

» strama upp regelverket för att motverka illojal användning och missbruk av skattemedel «

DU ÄR ORDFÖRANDE I KONSTITUTIONSUTSKOTTET. VAD HAR GRUNDLAGEN ATT SÄGA?

Av grundlagens portalparagraf framgår tydligt att *den offentliga makten utövas under lagarna*. Sådana situationer, som vi har sett tidigare, där höga beslutsfattare anger att de har beslutat göra "avsteg från lagen" ska exempelvis inte komma ifråga. Den sortens uttalanden visar på ett direkt förakt mot riksdagens demokratiska beslutsordning.

Ett viktigt politikområde är förvaltningen av våra gemensamma resurser. Det är särskilt betydelsefullt – inte minst av moraliska skäl – att strama upp regelverket

Andreas Norlén, ordförande i riksdagens konstitutionsutskott.

för att motverka illojal användning och missbruk av skattemedel vid bland annat utförsäljning av offentlig egendom – exempelvis att kommunalt ägd mark eller andra anläggningar slumpas bort till underpris.

VAD ÄR DET FÖR FEL MED NUVARANDE REGELSYSTEM?

Den nuvarande straffbestämmelsen om tjänstefel är utformad så att den tyvärr enbart tar sikte på *myndighetsutövning* mot

enskilda. Många beslut av stor ekonomisk och praktisk betydelse faller därmed helt utanför det straffbara tjänstemannaansvaret. Detta vill vi ändra på.

När tjänstefelsbestämmelsen kom till i sin nuvarande form, i mitten av 1970-talet, fördes det en diskussion om att arbetstagare i offentlig sektor skulle ha samma villkor som i privat sektor – där det ju inte fanns något motsvarande tjänsteansvar. Jag tycker att detta är ett felaktigt synsätt. Det är viktigt att markera att det finns en stor principiell skillnad mellan privat och offentlig sektor, inte minst genom rätten att ta ut skatt.

KOMMER FRÅGAN OM KORRUPTION IN HÄR?

I fråga om korruption ligger Sverige internationellt sätt väldigt lågt. Detta innebär dock inte att det går att bortse från att det trots allt förekommer en risk för korruption. Inte minst i kommunerna, som förvaltar stora värden, kan det uppkomma nära och i vissa fall osunda kopplingar mellan förtroendevalda/tjänstemän och lokala affärsintressen. Detta är ett av de områden där jag menar att ett utökat tjänstemannaansvar kan komma få en stor betydelse.

VARFÖR HAR FRÅGAN AKTUALISERATS JUST NU??

När det nu lämnades en gemensam alliansmotion om utökat tjänstemannaansvar visade det sig, glädjande nog att den fick en allmän uppslutning av alla partier i konstitutionsutskottet. Jag utgår även från att detta kommer att bli en prioriterad fråga för en eventuell alliansregering att utreda vidare och kommer personligen bevaka frågan i hopp om att vi under nästa mandatperiod kommer få ett lagförslag att ta ställning till här i riksdagen. □

Göteborgs universitet fejkade marknadsundersökning för att slippa upphandla

Göteborgs universitet genomförde en fejkad marknadsundersökning av vem som kunde uppfylla universitetets behov, för att dölja att det redan bestämt sig för vilket företag som skulle få avtalet.

GÖTEBORGS UNIVERSITET HADE INOM ramen för en planerad läkemedelsstudie under våren 2018 givit i uppdrag till ett statligt bolag att leverera och paketera läkemedel och placebopreparat. Enligt universitet var det inte nödvändigt att annonsera anbudsinfordran, eftersom en av universitetet genomförd "marknadsundersökning" visade att det statliga bolaget är enda leverantör i hela EU som kan utföra uppdraget.

När Konkurrenskommissionen har granskat ärendet framgår dock att "marknadsundersökningen" har bestått i att universitetet kontaktade det statliga bolaget med en förfrågan redan i december 2017 och sedan förhandlade fram ett avtal. Två svenska leverantörer tillfrågades först efter att förhandlingarna med det statliga bolaget var i princip klara, och gavs knappt ens tid att svara. Några företag utanför Sverige tillfrågades överhuvudtaget inte.

Det framstår som uppenbart att den påstådda "marknadsundersökningen" är en efterhandskonstruktion som har använts för att utan konkurrens ge kontraktet till det statliga bolaget. Det fanns därför anledning att rikta allvarlig kritik mot Göteborgs universitet, menade Konkurrenskommissionen. □

Täby kommuns färdtjänstupphandling totalhavererade – gav upp

Täby kommun har upprepade gånger misslyckats med att upphandla färdtjänst, tillslut gav kommunen upp och struntade i lagen.

TÄBY KOMMUN INLEDDE REDAN UNDER 2016 en upphandling av färdtjänst, som upprepade gånger fick avbrytas och annonseras på nytt. Detta eftersom kommunen ställde så orimliga krav att ingen seriös leverantör ville lägga anbud. Kommunen tecknade därför under 2017 ett direktupphandlat korttidsavtal motsvarande en helårskostnad på 54 miljoner kronor, under förevändning att en ny upphandling skulle ske.

När detta avtal löpte ut under våren 2018 hade kommunen inte ens påbörjat en ny upphandling. Det gjordes därför ytterligare en direktupphandling av färdtjänsten. Denna gång tecknade kommunen ett ettårskontrakt till ett värde av cirka 21 miljoner kronor.

Kommunen genomförde en extremt kostsam direktupphandling för att köpa sig tid att hinna upphandla på ett korrekt sätt. Nu visar det sig att någon sådan upphandling överhuvudtaget aldrig påbörjades. Upphandlingslagen tillåter inte att man på detta sätt återkommande direktupphandlar med hänvisning till att man inte hunnit genomföra någon upphandling. Konkurrenskommissionen konstaterade därför att Täby kommun uppenbarligen har brister avseende såväl sina rutiner som i sin kompetens. □

Granskat av KONKURRENSKOMMISSIONEN

Stockholms läns landsting gynnade Folktandvården i strid mot lagen

Stockholms läns landsting gynnade Folktandvården genom att garantera kunder.

DET VAR I OKTOBER 2017 som Stockholms läns landsting beslutade olagligen förlänga två – tidigare direktupphandlade – avtal av-

seende asyltandvård. Avtalen är med Folktandvården Stockholms län AB respektive ett privat tandvårdsbolag. Förlängningarna avser ett sammanlagt värde på cirka 238 miljoner kronor.

När det gäller det avtal som avser det privata tandvårdsbolaget beslutade Landstinget att detta avtal därefter skulle konkurransutsättas, helt i enlighet med lagen. Så skulle dock inte ske med det egna bolaget Folktandvården. När det gäller detta avtal har Landstinget istället beslutat att avtalet ska direktupphandlas – vilket är i strid mot lagen. Landstinget påstår sig nämligen inte

ha personalresurser att genomföra en sådan korrekt upphandling.

Till största delen bedriver Folktandvården verksamhet i konkurrens på den privata marknaden. Det är därför viktigt att verksamheten upphandlas på ett korrekt sätt, för att det inte ska uppstå någon snedvridning på marknaden. Att Folktandvården nu garanteras kunder genom ett direktupphandlat avtal innebär ett klart fall av otillåtet gynnande. Landstinget har gång på gång medvetet brutit mot lagen och flera gånger kritiserats av Konkurrenskommissionen, vilket även skedde denna gång. □

Med dagens regelverk kan statliga och kommunala tjänstemän ofta strunta i lagarna

INGER, DU BRUKAR SÄGA ATT DET BLIR ALLT VANLIGARE ATT TJÄNSTEMÄN STRUNTAR I LAGARNA. HUR KAN DET KOMMA SIG?
Man får gå tillbaka till år 1975 för att förstå. Då kom en lag som tog bort det mesta av det personliga straffansvaret för tjänstemän. Fram till dess kunde tjänstemän fällas i domstol för ett antal olika tjänstefel. Men sedan dess är det bara fel vid själva myndighetsutövningen som är straffbart.

URSÄKTA FRÅGAN, MEN ÄR INTE ALLT EN MYNDIGHET SYSSLAR MED MYNDIGHETSUTÖVNING?
Inte i lagens mening. Myndighetsutövning är bara de beslut varigenom en tjänsteman utövar makt. När en kommunal tjänsteman ger bygglov ägnar han sig åt myndighetsutövning. Likadant när en domare avkunnar en dom. Men det finns ju så mycket annat som myndigheter ägnar sig åt, upphandlingar och tjänstetillsättningar till exempel.

DU HAR JU LÅNG ERFARENHET SOM ÄMBETSMAN. HUR VAR DET FÖRE 1975?
Det var en helt annan kultur än vi har nu. En tjänsteman hade stort personligt ansvar och kunde personligen dömas för alla slags tjänstefel. Anmälan om tjänstefel skickades till Justitieombudsmannen som bedömde fallet och åtalade om han ansåg det befogat. Alla dömda fick schavottera i JO:s ämbetsberättelse som kom ut en gång om året. Gissa om tjänstemännen skämdes om de fick figurera där!
Som tjänsteman hade man dessutom fram till 1972 ett personligt skadeståndsansvar. När jag började sitta ting fick jag köpa en privat skadeståndsförsäkring.

VAD KUNDE MAN FÅ FÖR STRAFF?
Det berodde förstås på förseelsen. Jag minns en socialdirektör under min tid som stadsjurist i Stockholm. Han hade underlåtit att följa någon viss paragraf i reglementet och fick 40 dagsböter vilket drabbade honom personligen. Och så förstås skammen.

OCH HUR ÄR DET NU?
Det är två stora förändringar. Den första är alltså att de straffbara handlingarna begränsats till själva myndighetsutövningen. Det andra är att bedömningen av brotten blivit mycket mildare. Domstolarna har blivit

Inger Ridderstrand-Linderöth

vekare. Justitierådet Thomas Bull har gjort bedömningen att domstolarna har blivit alltmer förlåtande mot åtalade tjänstemän. Konsekvensen av det här är att tjänstemän faktiskt knappt har något personligt ansvar längre.

HUR KUNDE DET BLI SÅ?
Borttagandet av det personliga ansvaret är

väl en allmän trend. Man vill gulla med folk och inte vara så sträng och det gäller även tjänstemän. Problemet är att när tjänstemännen inte längre har något personligt ansvar så bryr de sig inte längre alltid om att följa lagarna. Det blir ju inga konsekvenser om de bryter regelverket. Och resultatet av detta är att vi inte längre kan lita på myndigheterna.
Jag har också kunnat konstatera en annan konsekvens, nämligen att vissa tjänstemän har bristande respekt för våra lagar. Det händer att tjänstemän fattar beslut i strid mot gällande lag därför att de tycker att lagen inte sammanfaller med deras egen moral. Det har jag själv råkat ut för. En tjänsteman avsåg att ställa villkor för ett beslut som inte överensstämde med gällande lag. Då jag påpekade det sa tjänstemannen att han tyckte att lagen borde varit utformad enligt de villkor han hade tänkt skulle gälla.

MEN LITE PINSAMT BLIR DET VÄL I ALLA FALL NÄR TJÄNSTEMÄN BLIR PÅKOMNA MED FEL?
Ibland kanske. Men då räcker det ofta med att "göra en pudel". Själva uttrycket är ett tecken på att det inte handlar om något allvarligt. Man kan jämföra med attityden till att erhålla bidrag. Förut ansågs det lite skamligt att erhålla bidrag, men så är det inte idag. Det här med att tjänstemän bryter mot regler är i samma härad. Det ansågs skamligt förut, men inte nu längre.
Ibland anses det inte ens anmärkningsvärt att bryta mot reglerna. Det ser vi ofta i upphandlingsärenden i Konkurrenskommissionen. Ofta när kommuner blir dömda av domstol att göra om en felaktig upphandling så struntar de helt enkelt i att lyda. Det händer inget om de inte följer domstolens beslut. De rycker på axlarna och säger "än sen då?".

INGET?
Inget för de inblandade beslutsfattarna i alla fall. Det kan hända att kommunen blir skadeståndsskyldig. Stockholms kommun har väl betalat över 30 miljoner kronor i böter till staten för sådant under de senaste åren. Men det får skattebetalarna ta hand om.

DEN HÄR FÖRÄNDRINGEN KOM VÄL INTE ÖVER EN NATT?
Nej, det tog ett tag för kulturen satt i trots att

lagen förändrades år 1975. De gamla tjänstemännen fortsatte nog som vanligt, men de nyanställda levde med de nya reglerna.

HUR ÄR DET MED POLITIKERNA, DÅ? SPELAR DE MED I DET HÄR SPELET?
Ibland är det till och med politikerna som ligger bakom nonchalansen för regelverket. De anser att det är de själva som ska bestämma och inte tjänstemän som pekar på paragrafer. Därför händer det att tjänstemän som vill lyda lagarna blir överkörda av politiker.

BORDE DET FINNAS ETT STRÄNGARE REGELVERK ÄVEN MOT POLITIKER OCH DERAS BESLUT?
Den gängse uppfattningen är att det inte behövs några regler för politiker eftersom de får sitt straff av väljarna. Men på 80-talet var jag med i en utredning som undersökte om slarviga och lagtrotsiga politiker hade förlorat i val. Vi märkte ingen sådan effekt.

HUR SER DU PÅ TRANSPORTSTYRELSEN I DET HÄR PERSPEKTIVET?
Det är fullkomligt absurt att en generaldirektör och hennes medarbetare ens kommer på tanken att sätta sig över lagen och ännu oerhörda att de faktiskt också gör det. Jag tror inte det hade kunnat hända tidigare. Det var en heder och en ära att vara ämbetsman. Att göra som Transportstyrelsen hade varit att sjaska ned sig.

VAD GÖR DET HÄR FÖR SVERIGES RYKTE?
Min uppfattning är att Sverige tidigare i internationella sammanhang ansågs vara ett föredöme för våra hederliga och icke korrupta tjänstemän. Jag skulle tro att det ryktet nu är på väg att raseras.
Viktigast tycker jag ändå är att man ska kunna lita på rättstillämpningen och att alla ska behandlas lika. Lagar ska lydas och domar följas. Annars får vi inte det rättssamhälle vi vill ha. □

Inger Ridderstrand-Linderöth är f. d. stadsjurist i Stockholm och nu ordförande i Konkurrenskommissionen vid Stiftelsen Den Nya Valfärden.

Fakta: Konkurrenskommissionen

Det görs många fel när kommuner, myndigheter och landsting upphandlar varor och tjänster. Oavsett om det offentliga gör fel av brist på kunskap, eller för att man vill handla med ett visst företag snedvrids konkurrensen och vissa företag gynnas på bekostnad av andra. För att komma tillrätta med problemen inrättade Den Nya Valfärden 1994 den oberoende expertgruppen Konkurrenskommissionen för att bevaka och uppmärksamma snedvridning av

konkurrens med offentliga medel. Sedan starten har över 750 utredningar genomförts. Konkurrenskommissionen har genom åren varit drivande i flera lagändringsförslag för att på olika sätt förbättra företagarklimatet, men mycket återstår att göra. Bland annat driver Konkurrenskommissionen frågan om att beslut i kommunala bolag ska gå att överklaga samt att kommunalt domstolstrots motverkas genom kraftfulla sanktioner i särskild lagstiftning.

Konkurrenskommissionens ledamöter är:
Inger Ridderstrand-Linderöth (ordförande), tidigare stadsjurist, Stockholms Stad
Per Eklund, tidigare hovrättsråd samt statsstödsexpert
Patrik Engellau, ordförande tankesmedjan Den Nya Valfärden
Erik Nerep, professor i handelsrätt vid Handelshögskolan i Stockholm
Lennart Palm, tidigare VD, Näringslivets regelnämnd
Lennart Göranson, tidigare ställföreträdande generaldirektör vid Konkurrensverket
Föredragande i kommissionen är **Pär Cronhult**, chefjurist vid Den Nya Valfärden.

Vill du veta mer eller anmäla ett ärende?
Kontakta Pär Cronhult. Konkurrenskommissionen tar inte betalt för sina utredningar och som anmälare kan du givetvis vara anonym.

Konkurrenskommissionen
Box 5625
114 86 Stockholm
Tfn: 08-545 038 18
www.dnv.se
E-mail: kko@dnv.se

Kundvalsmodell med en helhetssyn på sjukvården

Stiftelsen Den Nya Valfärden har utvecklat den så kallade kundvalsmodellen. Typexempel är skolpengssystemet (som Den Nya Valfärden hjälpte till att införa i pionjärkommunen Vaxholm år 1992). Hela idén är att medborgaren ska få en ”peng” som berättigar till en viss tjänst, till exempel utbildning eller hälsovård, hos en offentlig eller privat leverantör.

SKOLPENGSSYSTEMET BLEV OMEDELBART en framgång även om staten hittills har underlåtit att följa Den Nya Valfärdens rekommendationer att inrätta ett externt betygsättningssystem, så att den enskilda skolan inte kan sätta sina egna betyg - vilket troligtvis har resulterat i en viss betygsinflation.

Hälso- och Sjukvårdsföretagsmodellen är en motsvarighet till skolpengssystemet som Den Nya Valfärden har utvecklat under många år och skrivit flera böcker om (se exempelvis www.dnv.se/publikationer/hsf-modellen/). Så här skulle det gå till:

- Vården sker inom ramen för Hälso- och Sjukvårdsföretag (HSF) som får en statlig ersättning för varje inskriven patient. Ersättningen omfattar vård, läkemedel och sjukskrivning. HSF får på så vis incitament att vårda i stället för att sjukskriva.
- Dag ett omvandlas landstingens sjukvårdsapparat till landstingsägda HSF. Det är enkelt och märks knappt för personal och patienter.
- Ett regelverk bildas för etableringen av privata HSF som vill konkurrera om

- patienter med landstingen och med varandra. Staten kontrollerar att företagen verkligen har kapacitet att ta det helhetsansvar som krävs.
- Patienter som vill lämna landstings-HSF kan skriva in sig hos privata HSF (precis som när en elev lämnar en kommunal skola för att börja på en friskola).
- Patienten får all vård på det valda HSF (precis som en elev läser alla ämnen i samma skola) och binder upp sig under viss tid att stanna (precis som elever i princip binder sig för ett år vid en viss skola).
- Vare sig de är offentligägda eller privata har HSF starka incitament både att tillfredsställa patienterna och att hålla kostnaderna i styr.
- Ett HSF behöver inte ge all vård på egna anläggningar utan kan köpa vissa behandlingar från andra, till exempel prostataoperationer från en tysk specialistklinik eller hjärtoperationer från Sahlgrenska i Göteborg.
- Kvalitetskontroll utövas av staten.

Samtal med Nina Rehnqvist och Patrik Engellau kring Hälso- och Sjukvårdsföretagsmodellen:

NINA REHNQVIST OCH PATRIK ENGELLAU TOG TILLSAMMANS FRAM IDÉN KRING HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSFÖRETAG – HSF-MODELLEN. HUR VÄXTE DEN FRAM?

NR: Det var ju Patriks idé från början...

PE: Vi var ju många inblandade, men vi två var kanske de som jobbade mest med den. Egentligen var det Milton Friedmans idé. Det var han som hittade på kundvalsmodellen – man härmar det privata näringslivet.

NÄR VAR DET NI STARTADE? 1994?

PE: Ja, cirka 25 år sedan. Först ut var skolpengen som först i Sverige infördes i Vaxholms kommun. Och Vaxholm införde samtidigt barnomsorgspeng och äldreomsorgspeng hösten 1992.

ÄR DET NÅGON SOM HAR ANVÄNT HSF-MODELLEN I PRAKTIKEN?

PE: Nej, inte i Sverige. Men i USA finns en variant. Där betalar dock arbetsgivaren avgiften och har intresse av att hålla den så låg som möjligt. Det bästa är då att ha en privat försäkring, som de flesta har.

NR: Samma system i Schweiz...

PE: Idén med HSF-modellen är densamma som skolpengen, att det per patient kommer ett fast belopp som omfattar alla delar: Vård, sjukpenning, medicin. Det innebär att du som vårdkonsument kan välja vårdgivare.

NR: Den vårdgivare du väljer får hela pengarna och sedan blir du omhändertagen.

VALFRIHET, KONKURRENS OCH KVALITET ÄR GRUNDEN FÖR DETTA – HAR VI INTE DET IDAG?

NR: Vi har vårdval, men man vet inte riktigt vad man skall välja. Jag har 'wallraffat' i sjukvården (Nina blev hösten 2016 påkörd av en buss och har genomgått flera komplicerade operationer). Det krävs ett otroligt mullvadsarbete för att kunna välja. Jag har haft ofta blivit illa bemött i mina kontakter. Har jag t. ex. sökt akut på grund av smärta, hänvisar de till vårdcentralen...

HÄDE DET FUNGERAT BÄTTRE MED HSF-MODELLEN?

NR: Ja, då har jag haft en stadig kontakt, så

Nina Rehnqvist: Professor em i kardiologi, f d överdirektör vid Socialstyrelsen samt tidigare direktör och ordförande för Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU.

Patrik Engellau: Tidigare bl a SIDA, företagare, numera författare, chef för tanke- och handlingssmedjan och handlingsmedjan Stiftelsen Den Nya Valfärden samt redaktör för debattsajten detgodasamhallet.com.

hade vi kunnat lägga upp ett vårdprogram. Nu blir man ofta inte ens behandlad enligt lagen, eftersom lagen faktiskt skall ta hänsyn till patientens förutsättningar - en viss särbehandling.

PE: Med HSF-modellen hade du troligen haft en personlig läkare som kände dig.

NR: Ja, precis. Men som det blev för mig slussades jag runt till sjukvårdspersonal som inte kände mig, inte visste vad de skulle göra... Tack vare att jag själv är läkare hade jag kolleger som kunde hjälpa mig.

PE: Om man alltså har ett sjukvårdsföretag, då blir patienten 'helkund' där, slipper slussas runt...

NR: Sedan är ju frågan vad svenska folket är beredda att betala för detta. Vi lägger 10-15 procent på sjukvården idag. Det har ökat rätt ordentligt på senare år. Dels är vårdbehovet större, dels fungerar vården sämre – det blir mer omtag idag.

VARFÖR ÄR DET SÅ?

NR: Jag undrar om det inte saknas ambition. Man missar att dokumentera ordentligt, ingen känsla för att man har ett viktigt uppdrag. Känslan av att detta är viktigt skulle man få, om man är direkt ansvarig inför patienten. Det skulle också skapa större motivation. Förut betraktades värddyrkena som kall. Det har på det hela taget försvunnit nu. Det är synd. Lite kall-känsla är nyttigt.

OM MAN DÅ I HSF-MODELLEN BEHÖVER NÅGON FORM AV UTMOSTÅENDE KVALITETSKONTROLLANT – SOM TILL EXEMPEL INOM SKOLVÄSENDET – SKULLE STATEN FUNGERA SOM EN SÅDAN?

NR: Man skulle ju redovisa vad man gör och då är vi tillbaka i ett system, som vi hade

Skall vi göra det här lätt från dag ett, omvandlar vi varje landsting till ett HSF. Då blir de direkt konkurrensutsatta, säger Patrik Engellau.

tidigare. Man tittade på sjukdomarna och reglerade prognoserna efter exempelvis socioekonomiska förutsättningar.

SÅ DETTA ÄR ETT BRA SYSTEM?

PE: Ja. Skall man hitta ett system som å ena sidan ger kvalitet, å andra sidan håller nere kostnader och samtidigt ger patienterna makt, kan jag inte komma på något bättre system.

NR: Grejen är väl, att de flesta i Sverige tycker att vi skall ha ett solidariskt system. Oavsett vem du är skall du ändå kunna få bra vård. Det här är ett sådant system.

SÅ PENGAPÅSEN TILL VÅRD FÅR DU OAVSETT VAD DU HAR SATT IN?

PE: Ja, den är som en skolpeng, oberoende av vad du har betalat i skatt. Hälsoopenge n omfattar ju vård, sjukskrivning och läkemedel, vilket innebär: Om 'ditt' HSF sjukskriver dig istället för att operera - då åker företaget på både sjukskrivning och operation. Stort incitament att inte sjukskriva, alltså.

DETTA LÅTER JU BRA. VARFÖR HAR MAN INTE GENOMFÖRT DET?

NR: Det är ett stort grepp. Det kommer att göra ont när man gör om systemet. Det är nog ingen som orkar med det.

PE: Men skolpengsystemet var lätt att genomföra. Det växer fram organiskt, i takt med att folk startar friskolor och elever och deras föräldrar väljer att skriva in sig där. Det skulle kunna bli likadant inom sjukvården.

I PRINCIP BEHÖVER DU DÅ INTE HA NÅGON POLITISK STYRNING ÖVER SJUKVÅRDEN?

NR: Den enda politiska styrning vi säger att vi skall ha, är ju att vi måste ha resultat av världsklass...

PE: Kvalitetsuppföljning behövs. Den kan bara göras av utomstående. Ett annat jättestort problem är: Vad ingår i vården? Idag är det oklart. Men privata företag måste ju veta exakt.

NÄR NI TÄNKTE FRAM DET HÄR FÖR 25 ÅR SEDAN VAR PROBLEMET ATT FOLK DOG I VÅRDKÖERNA, SEDAN BLEV DET LITET BÄTTRE, MEN NU DÖR DE ÅTER I KÖERNA. NÅGOT HÄNDE I ALLA FALL EMELLAN. HAR NI SAMMA TANKAR IDAG SOM DÅ?

NR: Grundtanken är densamma. Förutsätt-

ningen för HSF är nog bättre idag – vi har större acceptans för kvalitetsuppföljning. Även i primärvården är man inne på att man faktiskt kan följa sin verksamhet på kvalitetsbasis.

ÄR DET NÅGON I EXEMPELVIS STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING SOM TAR TILL SIG DETTA?

NR: Det är ju rätt konstigt, att man verkar kommunicera så litet. Om vi tar Gustavsbergs vårdcentral, som jag har talat med och som fungerar bra, är det ingen som uppmärksammar dem. Frågar dem hur det kan komma sig att allt fungerar så väl. Risken är ju också, att man får minskade resurser om man hushållar och är effektiv. Inget beröm... Tyvärr lär vi väl inte se några 'generalgrepp' rörande sjukvården inför valet heller. Man lagar litet här, ger litet där...

PE: Den här förändringen är egentligen ganska lätt att genomföra, men det krävs ett övertygande ledarskap hos de politiker som föresätter sig att införa det. Den typen av människor är ganska sällsynta.

NR: Det måste vara endera landsting eller stat som genomför det. Det är ju dålig samordning idag, de olika vårddelarna hänger inte ihop. Primärvård och psykiatri är en förvaltning, sjukhusvård är en annan förvaltning. Och för att man skall kunna ge ordentlig service får inte enheterna vara för små. HSF-enheterna måste ju ha ett visst spann för att täcka alla diagnoser.

MEN BOR MAN DÅ I ÖSTERGÖTLAND FINNS JU INTE SÅ MYCKET ATT VÄLJA MELLAN – SOM I STOCKHOLM...

PE: Nej, men ett HSF i exempelvis Norrköping kan ju ha underleverantörer på andra håll. Mycket av den specialiserade vården behöver centraliseras, eftersom övning ger färdighet. Idag kan det också vara svårt att starta en specialistklinik i mindre landsting, eftersom landstingen värnar om sina egna enheter. Men ett HSF i Norrköping, kan man köpa hjärtoperationer från Sahlgrenska eller cancerbehandling på Rigshospitalet i Köpenhamn. Kunderna får vård i världsklass.

NR: Vi kallar det ju 'kundvals-system', men man kanske landar i någon form av statligt system, där alla får sin peng och sedan får man bestämma sig för var man vill använda den. Men förr eller senare kommer ju frågan: Hur stor skall penga n vara?

PE: Det måste man ju kunna räkna ut – vad kostar en 70-årig man? Sedan har vi en annan sak: Kunden väljer HSF. Inte tvärtom. Annars kommer alla HSF att vilja ha de kunder som inte kostar så mycket. Här behövs kontroll utifrån.

MEN VAD HÄNDER OM PENGAPÅSEN TAR SLUT?

PE: Då får försäkringsfunktionen träda in. En del patienter kommer inte att vara lönsamma, det är bara så. Medan andra inte kostar så mycket.

NR: Men då måste man alltså tänka sig rätt stora enheter, många patienter anslutna, för att resurserna skall räcka en bit.

PE: Ja, men det går ju också att hitta någon form av återförsäkringssystem. En klinik gör helt enkelt vissa egna delar, sedan köper man in andra. Och kunden får en klar redovisning av vad HSF kan genomföra.

OCH LANDSTINGEN?

PE: De är borta. Skall vi göra det här lätt från dag ett, omvandlar vi varje landsting till ett HSF. Då blir de direkt konkurrensutsatta.

NR: Då slipper de gamla landstingen att vara politiska, då skall de bara sköta verksamheten.

PE: Är de duktiga kommer folk att stanna kvar där. Sköter de sig inte, förlorar de kunderna.

NR: Men vad gör man då med resten av landet – Norrland? Risken är, att det blir dåliga HSF där. Det är ju långt för norrlänningarna att ta sig till Halland...

PE: Men om hallänningarna är bra på detta, sätter de upp en lokal representation i Norrland för att få kunder.

SAMMANFATTNINGSVIS KAN MAN SÄGA ATT DETTA ÄR EN PRAKTISK LÖSNING, TROTS ATT MODELLEN INTE HAR PRAKTISERATS – ANNAT ÄN SOM SKOLPENG?

PE: Ja, men man behöver ha någon form av enhetligt kontrollsystem. Det har ju brister na i friskolesystemet visat. Där kunde man från början ha sett, att vissa förr eller senare skulle utnyttja svagheterna i systemet och t ex ge eleverna oskäligt höga betyg.

NR: I sjukvården finns ett system för detta i och med kvalitetsregistren. Accepterat inom alla led. Professionen organiserar detta själv. SKL och Socialstyrelsen är de som ytterst rattar det hela. Trots det är det ändå stora skillnader mellan landsting. Det borde inte vara så. Skulle jag få organisera detta, hade jag köpt förstklassig vård – även från utlandet.

PE: Jag kan faktiskt inte förstå varför man inte tar till sig detta. Förmodligen för att många landstingspolitiker skulle försvinna – och vad skulle politikerna göra då? □

Christopher Jarnvall

Säffles "partnerskap" strider mot lagen

Säffle kommun kallade bygget av en ny simhall för "partnerskap" och ansåg sig därmed kunna strunta i upphandlingsbestämmelserna.

SÄFFLE KOMMUN TECKNADE I DECEMBER 2017 ett avtal med ett stort privat byggföretag avseende bygget av ett nytt badhus för minst 216 miljoner kronor. Avtalet omfattade de entreprenadarbeten som krävdes för att bygga badhuset, efter att det privata byggföretaget utfört förberedande projektering för bygget tillsammans med kommunen.

Någon egentlig priskonkurrens skedde aldrig i fråga om själva byggarbetet. Istället förde kommunen förhandlingar med företaget (som enda motpart) om villkoren för själva uppförandet av simhallen. Någon upphandling av entreprenadarbetena genomfördes sålunda aldrig.

Säffle kommun har tydligen valt att kalla avtalet för ett "strategiskt partnerskap" och därmed trott sig kunna sätta upphandlingslagen ur spel. Något sådant undantag finns dock inte. Konkurrenskommissionens utredning visade att Säffle kommun har därför brustit i transparens och öppenhet, vilket strider mot lagen och riskerar att göra simhallen onödigt dyr. □

Nynäshamn köpte konsulter – på avtal för underhåll av bryggor

Nynäshamns kommun låtsades använda ett upphandlat ramavtal för att köpa varor och tjänster som inte fanns med i avtalet.

NYNÄSHAMNS KOMMUN HAR HAFT ETT sedan tidigare upphandlat ramavtal med ett privat företag avseende underhåll av bryggssystem och hamnanläggningar. Efter att detta avtal har löpt ut utan någon laglig möjlighet till förlängning har kommunen ändå fortsatt att köpa varor och tjänster på avtalet till ett värde av minst 2,4 miljoner kronor.

Konkurrenskommissionens utredning visar även att kommunen har gjort ett antal beställningar som överhuvudtaget inte täcks av ramavtalet. Bland annat har det – genom vad som närmast kan betecknas som ett bulvan-skap – köpts konsulttjänster för landskapsarkitektur och bygglovshandlingar på avtalet, trots att detta enbart avser bryggssystem och hamnanläggningar. Dessa köp, utanför avtalet, uppgår till ett sammanlagt värde av minst 6,4 miljoner kronor.

Kommunen har god tid i förväg vetat om när avtalet löper ut och därmed haft lång tid att upphandla på nytt. Trots detta har kommunen olagligen förlängt avtalet och fortsatt att köpa varor och tjänster utan ny konkurrensutsättning. Konkurrenskommissionen lämnade därför allvarlig kritik mot Nynäshamns kommuns överträdelse av de lagbestämmelser om offentlig upphandling som ytterst syftar till att bland annat motverka korruption. □

Värdegrunden som tankepolis och religion

NÅGON GÅNG UNDER SENARE HÄLFTEN av 90-talet åt jag lunch med en bekymrad företagsledare. Han var också storägare i sitt företag. Han hade problem med en del medarbetare. Några stal, en del skolkade under arbetstid och en annan grupp bar sig åt som skitstövlar mot andra medarbetare – inte minst de rätt få kvinnor som fanns på en del arbetsplatser. När vi drack kaffet formulerade han sitt ärende. Han hade hört talas om att organisationer kunde formulera en värdegrund som kom tillrätta med den här sortens problem. Kunde jag hjälpa honom? Jag ställde en motfråga. Vill du att dina medarbetare ska bli helgon eller bete sig som helgon? Han såg först lite konfunderad ut men efter en stund sa han: Som arbetsgivare kan jag inte blanda mig i om mina medarbetare. ÅR mer eller mindre goda så länge de uppträder hyggligt. Mitt företag är ju inte ett kloster eller en kyrka.

Värdegrund och tankepolis är nära släkt med varandra. Idén med att en organisation skaffar sig en värdegrund är naturligtvis att medarbetarna ska skolas in i värdegrunden. Om den aktuella värdegrunden bygger på mångfald och att man ska gilla olikheter, på mänskliga rättigheter och jämställdhet så låter det bra men vem definierar vad dessa vaga värdeord betyder? Vem har tolkningsföreträde?

Antag att en student, medlem eller anställd börjar ifrågasätta mänskliga rättigheter. Den spontana motreaktionen är antagligen att anklaga kritikerna för en dold rasistisk, patriarkalisk eller fascistisk agenda. Kritikern ges sällan möjligheter att fullfölja sin tankegång.

Mänskliga rättigheter är en komponent i många värdegrunder och något som ofta står på den svenska flaggan i utrikespolitiska sammanhang. Jag misstänker att rätt många svenskar inte kan formulera ens en enda kritisk synpunkt på mänskliga rättigheter. Och de som nu gör det står inte sällan och grymtar vid någon konstig flagga – alltså inget som kan kallas kritiskt och självständigt tänkande.

Lorentz Lyttkens
Samhällsforskare och författare

Men mänskliga rättigheter, som andra centrala värden, har sina problem. Det mest uppenbara är hur någon (alltså en person vem som helst på jordklotet) kan ha en rättighet om det inte finns en institution (nästan alltid en stat) som garanterar denna rättighet? Yttrandefrihet är en central rättighet i Sverige och på de flesta håll i Europa. Men inte i Kina. Den kinesiska enpartidiktaturen ger inga som helst garantier för kinesernas rätt att säga och skriva vad de vill, var de vill. Alltså måste förespråkarna för yttrandefriheten (mänskliga rättigheter) hävda att de här rättigheterna är universella. Jag tror att det betyder att de är giltiga överallt.

Personligen är jag övertygad om att världen blir bättre med en spridd yttrandefrihet. Men hur den kan vara en rättighet utan att någon garanterar den förstår jag helt enkelt inte. Att bara hävda att det är en rättighet är helt enkelt inte ett argument för den som inte tror att det finns någon övernaturlig garant för den. Ett bättre argument: yttran-

defriheten hjälper ett samhälle och dess folk att hålla makthavare i herrans tukt och förmaning. Det är ett argument vilken diktator som helst förstår och det förklarar varför han ogillar yttrandefrihet.

Grundläggande fri- och rättigheter är den ena delen av mänskliga rättigheter. Om en stat förmår garantera dem så har man en fungerande rättsstat och demokrati. Den andra delen är sociala rättigheter: utbildning, bostad med mera. Sociala rättigheter kostar pengar och det är andra än utnyttjarna av rättigheterna som förväntas betala. De utvecklade välfärdsstaterna står som garant för en del av de sociala rättigheterna – men inte alla. Rätt många ungdomar i Sverige vill ha en bostad men det är inget välfärdsstaten levererar. Så vem eller vad ska garantera de sociala rättigheterna för de många fattiga som finns i världen?

Mångfald är ett lika problematiskt begrepp. Jag tror inte att det socialdemokratiska partiets verkställande utskott vill välja in några moderater även om det skulle öka mångfalden. Mångfald kan finnas i en enorm mängd dimensioner men det är inte så begreppet definieras i Sverige. Vem har tolkningsföreträde? Jo, det har den identitetspolitiska eliten. Då betyder mångfald att olika grupper ska vara representerade i snart sagt alla sammanhang.

Tidningarna Dagens industri och SvD Näringsliv skriver ofta om hur bekymmersamt det är att inte fler kvinnor sitter med i de stora bolagens styrelser. Och det är förvisso en legitim fråga att lyfta. Men väldigt få har något att säga om att det nästan inte finns några män i den svenska förskolan. För dem som tror att förebilder har någon som helst betydelse borde det vara ett problem.

Värdegrund är ett av de mer obehagliga begrepp som hittats på. Och det är väl ingen tillfällighet att det enbart finns i Sverige och i någon mån i Norge. Varför passar begreppet så bra i Sverige? På ytan är det mjukt, välvilligt, inkluderande och närmast omhändertagande. Det handlar ju alltid om så fina och goda värden. Men i praktiken är det manipulativt och överraskande härsklystet. Skälet till det är att värdegrunder handlar

mer om trosfrågor än intellektuell redbarhet. Trosfrågor är känslomässigt starkt rotade och identitetsskapande vilket oundvikligen leder till problem för den som har kritiska invändningar mot tron. I det sekulariserade Sverige har vi, eller snarare våra eliter, de senaste hundra åren ersatt religionen med den ena tron efter den andra. Det må gälla folkhemmet, tron på den snälla staten, tron på flumskolans "pedagogik", på att alla problem kan lösas på politisk väg, tron på den eviga freden, på att alla flyktingar är välkomna hit, på jämställdhet (fast kanske inte i förskolan), osv, osv. När verkligheten sparkar ut en tro ersätts den snart av en annan.

Mot slutet av lunchen, för mer än tjuo år sedan, frågade mig företagsledaren vilket alternativet var till en värdegrund i företaget. Ta sikte på beteenden, inte värderingar eller värden var mitt råd. Om någon stjal så ska, om det inte är en fullständig skitsak, personen avskedas. En polisanmälan kan också vara på sin plats. Det är inte svårt att förstå. Dåliga beteenden ska straffas, bra beteenden ska belönas. Det handlar om incitament. Och incitament kan inte direkt påverka värden eller värderingar. Incitament kan bara påverka det observerbara: det vi gör eller, i speciella situationer, inte gör, det vi säger eller, i speciella situationer, inte säger.

När incitamenten i ett företag gynnar ägare, kunder och medarbetare formas så småningom en stark företagskultur. När Ingvar Kamprad var ute på olika IKEA-varuhus och mikrostyrde var det väldigt konkreta saker han tog fasta på - alltså sådant som är resultatet av konkreta beteenden. Och bakom sådana beteenden finns alltid en eller ett par ansvariga personer. Kamprad kunde berömma eller klandra vilket var incitament nog i de allra flesta fall. Den som vill kan kalla en tydlig och stark företagskultur för värdegrund men det leder lätt till ett missförstånd. Företagskulturen är ett resultat av incitament som styr beteenden; värdegrunder tycks många tro att man kan installera med prat. Det kan man inte även om den svenska överheten verkar ha en stark tro på samtalsterapi som en åtgärd mot snart sagt alla problem. □

Ditt stöd gör skillnad

Bara företagare skapar nya, riktiga jobb. Företagarklimatet är inte ett särintresse utan ett fundament som vår gemensamma välfärd vilar på.

För att kunna växa behöver företagare ha förutsättningar att göra det. Tyvärr begränsas företagarklimatet kraftigt av krångliga regler och myndigheters tillämpningar av olämpliga lagar. Höga skatter sänker investeringsviljan och utrymmet att anställa. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagare. Om Sverige ska ha en chans att klara de enorma samhällsutmaningar vi står inför behövs ett företagarklimat i världsklass.

Tyvärr medför många politiska förslag att förutsättningarna för företagen försämras. Sänkta ROT- och RUT-avdrag, höjda drivmedelsskatter och höjda arbetsgivaravgifter för unga unga, flygskatt, höjda skatter på bilismen och förmånsbeskattning av över 400 000 personer med arbetsgivarbetald sjukförsäkring. Regeringen har inte heller gett upp kilometerskatten som kommer sätta käppar i hjulet för transportindustrin.

Stiftelsen Den Nya Valfärden har sedan starten 1988 utarbetat idéer för ett bättre Sverige och även omsatt en del av dessa idéer i handling. Vårt hårda arbete har bidragit till att ändra makthavarnas syn på företagare och lättat upp många regler. Stödet från tiotusentals företagare ger oss en röst som hörs.

den
nya
välfärden

För att stödja vår verksamhet eller få mer information kan du kontakta:

Adam Rydström
Telefon: 08-545 038 15
E-post: adam.rydstrom@dnv.se
Eller besök vår hemsida:
www.dnv.se/stod-oss

Bloggen **Det Goda Samhället**

Debattsajten Det Goda Samhället växte fram ur Stiftelsen Den Nya Valfärden för tre och ett halvt år sedan. Sedan dess har ungefär 3 000 artiklar publicerats som tillsammans blivit lästa ungefär 20 miljoner gånger, vilket betyder att en genomsnittsartikel får nästan 7 000 läsare. (Startsidan räknas också som en läsning så antalet verkligen lästa artiklar är något lägre.) Antalet unika besökare uppgår till omkring 1,4 miljoner per år. Läsekretsen har gjort 112 000 kommentarer vilket betyder att varje artikel fått nästan 40 kommentarer i snitt.

Det Goda Samhällets ambition, vilket framgår av devisen "Här skapas samtidens självförståelse", är att ligga vid samhällsdebattens framkant och att ge djärvare och förhoppningsvis mer genomtänkta perspektiv än tidningarnas för det mesta förutsägbara och politiskt korrekta debattsidor brukar göra.

Här är en av innevarande års mest lästa texter.

Stefan Hedlund | **Ett ödesval för Sverige**

RIKSDAGSVALET I SEPTEMBER blir en vattendelare i svensk politik, ett ödesval då landets utveckling läggs fast för lång tid framåt. Ödesfrågan kommer att röra hur partierna förhåller sig till den allt djupare krisen i svensk migrationspolitik, och utsikterna är inte ljusa.

Under den gångna hösten laddade socialdemokratin för en klassisk ideologisk valrörelse, där borgerliga skattesänkningar skulle ställas emot egna välfärdssatsningar. När året gick mot sitt slut hade dock migrationspolitiken åter hamnat i fokus. Anledningar var uppgörelsen mellan regeringspartierna om de ensamkommande flyktingbarnen, det växande antalet brutala gängvåldtäkter, och det accelererande våldet mot polismakten.

Liksom det under hösten var slående hur man trodde att migrationspolitiken hade hamnat i skymundan, och att Sverigedemokraternas tid i rampljuset var över, lika slående är det nu hur ledande socialdemokrater som Magdalena Andersson och Ibrahim Baylan börjat ta höjd för en rejäl kursändring, åtminstone i den politiska retoriken.

Det är dock sent på dagen. Det man nu tvingas konfrontera är ett sammanbrott för två av de grundläggande myter som länge burit upp svensk migrationspolitik, och som gjort det omöjligt att i tid vidta de åtgärder allt fler nu börjar erkänna borde vidtagits.

Den första myten är att det massiva inflödet av migranter möjligen kan vara kostsamt på kort sikt, men att det på lång sikt skall visa sig vara en god affär. Den rödgröna regeringen gick inledningsvis helt på miljöpartiets linje om vidöppna dörrar, och även Annie Lööf dansade en sommar på förespeglingar om att migration är gynnsam, om än kanske först på lite längre sikt.

Den myten har nu rämnat. När den blocköverskridande uppgörelsen om våra framtida pensioner presenterades var det plötsligt väldigt tyst om hur de nyanlända skulle bidra till att betala den befintliga befolkningens pensioner.

Den grundläggande sanningen är att migrationens effekter är beroende av förvärvsintensitet och uttag av välfärds-

Professor Stefan Hedlund

tjänster. Om migranterna i genomsnitt har en högre förvärvsintensitet och ett lägre uttag av välfärdstjänster än den befintliga befolkningen då är det en god affär. Det klassiska exemplet är gästarbetare, som anländer i arbetsför ålder och återvänder före pension, utan att under tiden ha fått barn eller importerat anhängare. Det svenska fallet ligger extremt långt ifrån detta ideal.

Många av de nyanlända har så låg utbildning att de sannolikt aldrig kommer att kunna integreras. Många är kvinnor, som av religiösa skäl inte kommer att lämna hemmet. Och många är äldre, som går direkt till pension. Den vackra visionen om alla de högt utbildade kirurgerna och ingenjörerna från Syrien har förlorat all

sin inledande glans.

För den befintliga befolkningen kommer utfallet på lång sikt att bli en extremt dålig affär. Innebörden av ett blygsamt tillskott på arbetsmarknaden och en kraftig ökning av bördan på välfärdssystemen kommer, krasst uttryckt, att bli att svenska sjukvårdsbiträden och industriarbetare tvingas arbeta allt längre, innan de själva kan få pension. Under debatten om pensionsuppgörelsen var detta en insikt som lyste med sin frånvaro.

» Ödesfrågan kommer att röra hur partierna förhåller sig till den allt djupare krisen i svensk migrationspolitik. «

Den andra myten går tillbaka på statsminister Stefan Löfvens mantra om att vi i Sverige inte "sätter grupp emot grupp". Kärnan i all ekonomisk politik handlar dock om just detta, om att göra politiska avvägningar mellan vilka som skall få mer och vilka som skall få mindre. Att hävda att de omfattande kostnader som uppstår till följd av de nyanlända inte skulle gå ut över andra grupper kan liknas vid att upphäva tyngdlagen. Det är ett djupt oseriöst argument, som landets statsminister borde hålla sig för god för att torgföra.

Om svenska kommuner haft ett överflöd av lediga lägenheter, om svensk sjukvård haft ett överflöd av lediga sängplatser, och om svenska skolor haft ett överflöd av bänksplatser och lediga lärare, då hade migranterna kunnat tas emot till rimliga kostnader. Men verkligheten präglades ju redan före 2015 av bostadsbrist, sjukvårdskris, och en skola i desperat behov av lärare. Det var direkt bedrägligt att inte lyfta fram dessa fakta.

Det vi nu kommer att tvingas bevittna

är det som kommit att kallas "undanträngning", alltså att de nyanlända ges företräde i konkurrensen om resurserna. Även om allt detta var förutsebart, var det inte något som någon ville veta av. Det skulle ju kunnat gynna Sverigedemokraterna.

Som Riksrevisionen dokumenterat, i en brutal genomlysning, har det politiska mönstret varit att beslut om migration inte föregås av minsta tillstymmelse till seriös konsekvensanalys, trots att det är fråga om en miljardrullning av sällan skå-

dade proportioner. Ansvaret spänner över blockgränserna, från regeringen Reinfeldt till regeringen Löfven, och det präglas av en tro på att man inom migrationspolitiken faktiskt kan upphäva tyngdlagen.

Den verkliga ögonöppnaren kommer i mars, när det ekonomiska ansvaret övergår från staten till kommunerna. Det är då tyngdlagen kommer att göra sig gällande, fullt ut. Det är då undanträngningen av den befintliga befolkningen kommer att bli riktigt kännbar på det lokala planet, alltifrån försörjningsstöd och bostäder, till tandvård, sjukvård och skolplatser.

Den helt avgörande frågan är hur detta kommer att påverka valmanskåren. Kommer de partier som bär ansvar för det som skett att straffas, eller kommer de att lyckas skyla över och surfa vidare? I det senare fallet ser framtiden för vårt land mycket mörk ut. □

Stefan Hedlund är professor i öststatsforskning vid Uppsala universitet.

	Betald annonsplats			
	Solveigs Tryckeri		Betald annonsplats	Fredahl Rydén AB

Tack!

Ett stort tack till våra annonsörer och andra som under året bidragit till vår verksamhet för ett företagsvänligare Sverige

A H AUTOMATION AB	ELIASSONS SEGELMAK & BÅTKAPELL	KYLTJÄNST I NYBRO AB	S M JOHANNESSON AB
A PETTERSSON GRÄV & SCHAKT	ELIS LIDÉN ÅKERI AB	KÄLLA FORDONSERVICE AB	SANDBERGS FASTIGHETER
A.E DÄCKCENTER AB	EMALJEN AB	KÄLLGÅRDEN I LEDBERG AB	SAVANNAH EMILIA AB
AB AVANT	EPOTEX SÄLJSERVICE AB	LAGAB AB	SBF
AB CITY HISS STOCKHOLM	ERTECO RUBBER & PLASTICS AB	LANKRITO AB	SELBERGS BYGG AB
AB TIERPSBYGGEN	EUROCON CONSULTING AB	LARS NITZ ÅKERI AB	SENIORHUSEN SVERIGE AB
AB VISLANDA SKOGSFRAKT	EUROPA RÖRENTREPRENADER AB	LASTMASKIN KONSULT I STOCKHOLM AB	SJÖBERG & CO I BRÄCKE AB
ALDO’S ÅKERI AB	EWALDS ÅKERI I AGUNNARYD AB	LEFI EKONOMI AB	SKEPPSHAVET AB
ANDERS FORS GULDATELJÉ	F:A MATS NORDLINDER	LEJES TAXI O BUSS AB	SKÅNE-BLEKINGE PÅLSDJURSUPPFÖDARE
AREMERA AB	FALK BILBÄRGNING	LENNART GULLBERG CONSULTING AB	SM CAFÉ & CATERING AB
ASSBECKS FASHION HOUSE	FREEZIT AB	LIDINGÖ PERSIENNFABRIK AB	SPECIALISTLÄKARNA I LINKÖPING AB
AUTO CENTRUM I VÄSTERÅS AB	FRISKA HUS AB	LILLEMANS GRÄVTJÄNST AB	ST HUSHÅLLSSERVICE I MALMÖ HB
AUTONIK AB	FRISELLS ADVOKATBYRÅ AB	LINNÉAS FOTVÅRD	STAFSINGE HVB UTREDNINGSHEM AB
AW FÖRETAGSSERVICE AB	FULLTLASS SWEDEN AB	LINUSSON FASTIGHETER AB	STEFAN RUBERTSSON CONSTRUCTION AB
B PLOG’S BYGG & ALLSERVICE	FURUBERGS GUMMI HB	LUFTEKNIKA INSTALLATIONER I NÄRKE AB	STEMA BOWLING AB
BACKENS SKOG & TEKNIK AB	FYRÅS TRÄ OCH IMPREGNERING AB	LULLE ’S BIL & SMIDE AB	STERNERS EL AB
BADRUMSBYGGAREN I JÄMTLAND AB	FÖRETAGARNAS RED.BYRÅ TIERP AB	LUND & LUND AB	STRÖMSTAD GOLV AB
BALCONA AB	G H ELFVINS PLÅTSLAGERI EFTR AB	LUNDAHL TRANSFORMERS AB	SUNDAB RONALD SUNDBERG AB
BASE OF TRADE STOCKHOLM AB	G. KINNWALL AB	LUNDBERGS SOLNA KORV AB	SUNDETS GOLVSERVICE
BEMAB MARK & UTEMILJÖ AB	GB-GROSSISTEN I HANINGE AB	LUNDINS VÄRME AB	SVENSK INDUSTRIUTVECKLING
BENGT HEDBERG KONSULT AB	GEVERTS BILLACK AB	LÖDÖSE STÄD AB	SYDBAB JONAS BILLGREN AB
BERGLUNDS ÅKERI AB	GLECO AB	LÖVGRENS BIL I SKARA AB	TAK OCH KONSULT I HÄLLEFORS AB
BERGQVIST BRYGGERIDEPÅ AB	GMF SERVICE TINGSRYD AB	M BOIJE AB	TANDLÄKARE L M BERGMAN AB
BERTIL ANDERSSON I HAMMAR ÅKERI AB	GRANITGRABBAR AB	M KNUTSSONS ENTREPRENAD AB	TANEKO AB
BETONGHÅLTAGARNA HUSKVARNA AB	GUSTAFSKORV AB	M LANDSTRÖM MARKIS & PERSIENN	TAXINGE GODS AB
BJÖRKLINS ENTREPRENAD AB	GÄVLE BILRIKT AB	MARKBYGGARNA I JÖNKÖPING AB	TB’S TRÄDGÅRDSHJÄLP
BKS BUTIKS & KONTORSSERVICE AB	GÖMA VIBORG APS	MASKIN & MOTOR I RISSELÅS AB	TEAM G EL & VVS AB
BLB LENNART LINDAHL BYGG	GÖTEBORGS ELSERVICE AB	ME ÅKERI AB	TEAM T.S.F. AB
BOCOMFORT I SVERIGE AB	HAGSTRÖMS TRANSPORT AB	MEJERITRANSPORTER TJ AB	TEGSNÄSSKIDAN AB
BONIS GIGNENDIS	HAMRAVIK AB	MELACK BROKER AB	TENNECO AUTOMOTIVE SVERIGE AB
BOO ENERGI	HEIMROTHS BILUTHYRNING AB	MILJÖ TRANS I SVERIGE AB	TERNICOL SWEDEN AB
BORÅS MARKENTREPRENAD AB	HENRIKSBERGS GRÄV	MILLES TEKNIK-PLAST AB	TG RÖRMÄRKNING
BOXCO AB	HESSLEBY MÅLERI	MLM AB	THOMAS O PETERS ISOLERINGS AB
BROGRUND MARK AB	HINDÅS TAK & PLÅTSLAGERI AB	MOBILBETONG JERKER LARSSON	TIKAB STRUKTURMEKANIK AB
BRUNNSHALLEN	HJELMS RÖR AB	MOLNBY ENTREPRENAD AB	TINGVALLA PLATTSÄTTNING AB
BRÖDERNA BRÄDER BYGG AB	HPS KULTURMILJÖVÅRD AB	MURBITEN TEGEL O PUTS AB	TJÄLVESTA REDOVISNING
BRÖDERNA FHYP AB	HUNNESTAD BYGG AB	MÄRSTA VÄGG & GOLV AB	TOMBRI AB
BRÖDERNA LARSSON	HYDMOS INDUSTRITEKNIK AB	NACKA MILJÖTRANSPORTER AB	TORUZ AB
BUILDAB AB	HÅKANS SVETS OCH ALLREP AB	NIELS KJELDSSEN CONSULTING AB	TRELLEBORGS BULK J MALMBORG
BYGGANDERS I VÄSTERVIK AB	HÖGSBY LASTBILSCENTRAL	NILSSONS BIL O TRANSPORT AB	TRYGG VARDAG I ÖREBRO AB
BYGGNADSMILJÖ MELLANSVERIGE AB	I LUNDBERG RÖRSVETS AB	NILSSONS ENTREPRENAD I BRO AB	TULLINGE ELEKTRISKA AB
BYRÅN I GNOSJÖ AB	ICA ABRAHAMSBERG	NORDTEK AB	TWL ÖST AB
BÄCKEBO SÅGVERK	ICA KVANTUM BÅLSTA	NORRBILAR I ESKILSTUNA AB	TYRESÖ EKONOMISERVICE AB
BÖRJE SCHRÖDERS ENTREPRENAD AB	ICA NÄRA PÅLSBODA	NÄRKESTEN ENTREPRENAD AB	ULF STURESSONS BYGGSERVICE
CARPETING ENTRÉMATTOR AB	IGC INDUSTRIAL GROWTH COMPANY AB	P. TILLBERGS BYGGSERVICE AB	ULRIKDALS SLOTTSCAFÉ
CATALOGIX AB	IMPERIAL LOGISTICS AB	PANSELLMONTAGE AB	VACCINATIONSGRUPPEN (BIOCONTRACTOR)
CIRCARE AB	INGEMAR JOHANSSON FIRMA	PERESWETOFF UNDERHÅLLNING AB	WALLIN & LARSSON ÅKERI AB
CLAES JESPER PERSSON FIRMA	INGVAR WAHLQUIST FIRMA	PJ INDUSTRIKABLAG AB	WEDO BADRUM AB
CONWOOD BYGG & FASTIGHETSSERVICE AB	ION SILVER AB	PLANA AB	WEINHANDL HOLDING AB
CR8 GYM & FITNESS AB	ISERÅS SKORSTENSRENOVERING	POAB PRIVAT OMSORG AB	VERKTYGSBODEN ERIFLUX AB
CREATIVE ACTION AB	J G ANDERSSONS SÖNER AB	PRIOBIZ SOLUTIONS AB	WESTERS GOLV AB
CYKEL & NYCKELSERVICE OXD AB	JAKOBSSONS TAK & FASTIGHETER AB	RENONORDEN AB	WIKAN PERSONAL AB
DERDELIS SNICKERI AB	JOBET I HUARÖD AB	REVIKUM REVISION STOCKHOLM AB	WINTHER BYGG AB
DETALJDÄCK I VARBERG AB	JOBMEAL UMEÅ AB	RISBERGS BUTIK & MASKINSERVICE	WOODSAFE TIMBER PROTECTION AB
DH TRANSPORT I HANINGE	JOHANSSONS MUR O PUTS	ROGER & MATTIAS BYGG AB	VTM RIV AB
DINGTUNA EKOGRÅRD AB	JOHN BLUND AB	ROLA SERVICE AB	WÄHLIN FASTIGHETER AB
DRÄGGESTA RÖR AB	JORDBERGA GÅRD AB	RONALDS ENTREPRENAD AB	VÅSE SVETS & MEKANISKA AB
ECO PAR AB	KABELTEKNIK ULF SMEBY AB	ROTEMICA CONSULTING AB	VÄSTERORTS PIZZA GROSSIST AB
EDRÉNS TRÄDVÅRD	KIPES TRANSPORT AB	RYDÉNS BIL & LACK I ÄLVÄNGEN AB	ÅJ MÅLERI AB
EFFET AB	KNUTSSON BYGG & SÅGVERK	RYDMAN ENTREPRENAD AB	ÖREBRO FOGFRIA GOLV AB
EKLUNDS BILDESLAGER AB	KOVALCSIK & STORM GRÄV AB	RÅSUNDA BYGG O STÄD AB	
EKLUNDS ÅKERI MOSKOSEL AB	KRISTINEHAMNS AUTOMEKANIK AB	RÄTTVIKS VVS AB	
ELCITY I UDDEVALLA AB	KVALITETSMÅLAREN I ÖREBRO AB	RÖRFIXAREN I STOCKHOLM AB	

Världens mest kollektivistiska land

SVERIGE ÄR ETT AV VÄRLDENS mest individualistiska länder. Det är alla svenskar överens om. Från vänster till höger. Ingen utnyttjar lustigt nog sin individuella frihet för att avvika från den uppfattningen. Varför?

Den stora auktoriteten på kulturella särdrag är professor Geert Hofstede. Hans kulturdimensionsteori mäter individualism och kollektivism. Problemet med Hofstede är att hans mätning påverkas av välstånd. Alltså hur mycket pengar medborgaren har. Och eftersom vi har välfärden har vi väldigt mycket "individualism".

Vill du veta hur kollektivistiska vi egentligen är bör du titta på en av de dimensioner Hofstede undersöker som inte påverkas av rikedom. En sådan är dimensionen för femininitet och maskulinitet. Det är också en dimension där Sverige verkligen sticker ut. På en skala från 0 till 100 får vi fem poäng vilket gör oss till en av världens mest feminina kulturer.

Inget fel i det, men, feminina kulturer är kollektivistiska kulturer. Strävandet efter utjämning av skillnader – så att alla blir så lika som möjligt – är ju motsatsen till individualism. Som går ut på att alla ska få vara så annorlunda som möjligt. I feminina kulturer är man med Hofstedes ord "miss-tänksam mot talanger". I feminina kulturer är konsensus viktigt. Man undviker konflikt. Relationer är viktigare än resultat. Man säger "man" oftare än "jag" – för man identifierar sig mer med gruppen än sig själv. Alla kollektivistiska drag.

DEN SVENSKA GRUNDLAGEN fokuserar mycket mer på dig som del av en grupp än som individ. Du har mötesfrihet, demonstrationsfrihet och föreningsfrihet. Men ett samhälle som accepterar att vissa medborgare betalar mer än femtio procent i skatt signalerar ändå tydligt att dina tillgångar är gruppens i första hand och dina i andra hand.

Min egen tes är att kollektivism är det operativsystem som kommer med hårdvaran. Det fungerar utmärkt om du lever i en liten nomadfamilj som färdas över savannen. Ni är kanske femton till trettio personer i familjen. Under sådana omständigheter är egalitär kollektivism, alltså socialism, inte bara naturligt. Det fungerar väldigt väl. Det är klart att de delar på allt. De äger nästan ingenting. Och i en familj delar man med sig av vad man har.

ATT FÖRVÄNTA SIG ATT DET HÄR ska fungera lika bra allt eftersom våra mänskliga samhällen blir allt större och alltmer komplicerade är inte rimligt. Det förutsätter nämligen

en människa så osjälvisk att den aldrig skulle sätta vare sig själv, sina egna barn, eller sina vänner framför samhällets bästa. En okorrumberbar person. En Homo sovjeticus. Och här hamnar vi alltid i socialismens eget moment 22. För att kunna skapa den perfekta socialistiska utopin måste den först

skapa den perfekta människan. Som den dessvärre inte kan skapa utan den perfekta socialistiska utopin.

Så det funkar inte. Komplexa samhällen, med miljontals individer som inte är släkt, kräver ett annat sätt att tänka.

Individualism är ett sätt att göra det.

I grunden tror individualisten att samhället organiseras bäst när du som individ är fri att fatta egna beslut. Jag säger inte att du kommer vara särskilt bra på att ta hand om dig själv. Men jag tror att du vet mer om dig själv än någon byråkrat på ett kansli någonsin kan göra.

Om du är kollektivist tror du inte att individen bäst kan ta vara på sig själv. Du tror på kollektiva lösningar, som bestämmer åt individen vad den ska göra.

SVERIGE ÄR HYPERKOLLEKTIVISTISKT. Det är ett land med en kollektivistisk kultur, ett kollektivistiskt system och dessvärre en kollektivistisk ideologi vid makten.

Skälet till att vi ändå kan kalla oss för "världens mest individualistiska land" är att vi har vår helt egen definition av individualism. "Statsindividualism". Bara ordet i sig självt är en oxymoron. För staten är ju vi alla. Kollektivet. Och individualism handlar om individen. Om dig. Ordet betyder alltså "Gruppjag"?

Statsindividualism är ett riktigt fult semantiskt knep. Det omdefinierar vad individualism är till dess raka motsats.

SVERIGE KANSKE ÄR ETT SAMHÄLLE som har befriat individen från ansvar gentemot den närmaste familjen eller klanen – men den har gjort det genom att lämpa över det ansvaret på staten. Ansvaret för sig själv också för den delen.

För det är vad välfärden är. Den in-grupp som förr var klanen eller stammen. I en liberal västerländsk demokrati ska staten se bortom snäva gruppintressen till den individuella medborgaren.

Men Sverige är inte ett individualistiskt land. Och den svenska kulturen har aldrig riktigt kommit förbi det där med att du ska definiera dig utifrån din grupp.

Här i upp-och-ner-vända världen, Sverige, betyder alltså individualist något helt annat än övriga världen menar med begreppet. Vi har vår egen definition. Så på frågan om vi är individualister vänder sig vi svenskar om som en enda könlös, sexuellt fluid, normbrytande, hbtq-vänlig individ och svarar med neutral röst – "Ja, det är vi!". □

Aron Flam

Komiker, skribent och programledare för podden DEKONSTRUKTIV KRITIK

Rudéns Plastindustri AB	safety seal europe ab	Betald annonsplats	Senäte Fastigheter Förvaltning AB	Miljötekniska Entreprenad AB	BYGGNADS AB BRÖDERNA PERSSON	Emmaboda Gravvårdsindustri AB
		Nordkalk AB	Krontorp AB			
			Wahlbergs Revisionsbyrå i Malmö AB			Livs & Jourbutik i Ekillå AB

En bortkastad mandatperiod

FYRA MÖRKA ÅR FÖR FÖRETAGEN är förhoppningsvis snart över. För Sverige har inte haft en så företagarfientlig regering sedan 1980-talet. Då skulle LO och Socialdemokrater stjäla hälften av landets företag och de lyckades nästan. Vi får aldrig glömma löntagarfondernas härjningar, för attityden har ingalunda lämnat landets politiska vänster. Attityden att företagare är något som ska bekämpas.

Och det ser man mer än tydligt när man sammanfattar en för näringslivet bortkastad mandatperiod. Ett axplock av företagsfientliga saker sittande regering genomfört är avskaffat avdrag för representation, höjda gränser för milersättning, nästan halverat RUT och ROT, chockhöjda bensin- och dieselskatter, flygskatt och förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkring. Nyss la regeringen ett ytterligare förslag som drabbar företagen - höjda arbetsgivaravgifter för att finansiera valfläsket om höjda pensioner. Notan skickas i vanlig ordning till näringslivet.

Utöver detta har sittande regering gjort vad de kunnat för att använda den offentliga upphandlingen som en ideologisk hävstång och genom att ställa en rad olika krav förhindra företag att kunna delta.

DE VÄRSTA SAKERNA SOM Socialdemokraterna ville införa men som tack vare att riksdagen har en icke-socialistisk majoritet stoppats, är raserade 3:12-regler, som hade ödelagt många framför allt småföretagares möjlighet att försörja sig, och skatt på utflyttning av kapital. Allt över 100 000 kronor i vinst skulle tvångsbeskattas redan innan realisation om de skulle flyttas från Sverige, även om det var inom EU. Detta hade drivit företag utomlands i en takt vi inte sett sedan just löntagarfonderna. Tyvärr gjorde enbart hotet om detta att företag började flytta, effekterna kommer vi se senare.

I STOCKHOLMS ARBETAREKOMMUN, den S-förening som såväl Stefan Löfven som Anders Ygeman, Annika

Strandhäll och Ylva Johansson tillhör, driver frågan om "ekonomisk demokrati". Vilket också löntagarfonderna kallades. Men här nämns inte några fonder, idén är dock detsamma – arbetare på företag ska utan motprestation få delar av företagen de arbetar på.

Att det redan finns sätt att äga företagen man arbetar på ignoreras i tanken om ekonomisk demokrati. Det kallas personaloptioner och att starta eget, det senare är det absolut snabbaste och bästa sättet att själv få äga. Problemet med det är att man också tar alla risker och får göra allt jobb. Till exempel risken att inte kunna betala ut någon lön eller att jobba på helger och semestrar.

ATTITYDEN ATT GÖRA ALLT man kan för att motarbeta företag är djupt rotat i Socialdemokraterna, det är en del av deras DNA. Många i näringslivet hade stora förhoppningar att den före detta IF-metallbasen Stefan Löfven skulle ha en bra attityd till näringslivet men där bedrog man sig. I den senaste DI-barometern hade 79 % stort eller mycket stort förtroende för Ulf Kristersson. Siffran för statsminister Löfven var 12 %.

Men det finns orosmoln även för en mandatperiod med en Alliansregering.

FÖR CENTERPARTIET, som fram till valet 2014 varit framför allt småföretagens starkaste röst, har tyvärr bytt såväl attityd som fokus. 2006 till 2014 gick de till val på framför allt just företagarfrågor men i år har antirasism och miljö varit huvudnummer. När man läser deras budget för Stockholm är det svårt att se skillnaden mellan dem och Miljöpartiet, där en övervägande andel av budgeten vikts åt cykelfrågor och motstånd mot bilism. Mot "giftfria förskolor" och en syn på offentlig upphandling de delar med socialisterna – att den ska användas för att styra ideologiskt.

Men det är framför allt det som inte står som gör mig mest orolig – bristen på företagarfokus.

Alliansen har ett digert jobb framöver om de ska kunna reparera allt som socialisterna lyckats förstöra de senaste fyra åren för näringslivet och förtroendet för politiken. Då krävs det att alla Allianspartier har fokus på att underlätta för företagen.

Är Centerpartiet fortsatt med på det tåget?. □

Rebecca Weidmo Uvell

Borgerlig opinionsbildare och författare

Företagarombudsmannen:

“Valet borde handla om företagarklimatet.”

Adam Rydström är Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden. Hans arbete går bland annat ut på att uppmärksamma brister i företagarklimatet.

VAD ÄR FÖRETAGAROMBUDSMANNEN?

Företagarombudsmannen startades av tanke-smedjan Den Nya Valfärden år 2000 för att ge uppmärksamhet och publicitet på brister i villkoren för företagare. Företagarombudsmannen lyfter fram konkreta fall där företagande försvåras på grund av brister i lagstiftningen eller myndighetsutövning.

Vi kontaktar politiker och driver opinion i media för att stoppa skadliga lagförslag. Varje månad genomför vi ett upprop bland företagare som stödjer oss. Underskrifterna från detta "Företagarkrav" skickar vi sedan in till ansvarig minister. Politikerna brukar lyssna när tusentals företagare protesterar.

VARFÖR ÄR FÖRETAGARFRÅGOR SÅ VIKTIGA?

Att Sverige är ett rikt land beror på att våra företag skapar välbstånd. Tyvärr pratar politiker nästan bara hur välbståndet ska fördelas. Hur välbståndet skapas hamnar i skymundan. Detta är märkligt, eftersom företagarklimatet är ett allmänintresse som borde intressera alla politiker. Man kan tycka att valet borde handla om företagarklimatet, eftersom växande företag innebär att politikerna kan satsa mer resurser på sina hjärtefrågor.

VAD GÖR POLITIKERNA FÖR FEL, TYCKER DU?

Många politiker verkar ha inställningen att företagare ska gnetas på och hålla tyst. Att företagen ska bidra men inte kräva något tillbaka. Och framförallt att företagare inte är en grupp man behöver bry sig om. Det här synsättet finns tyvärr i både höger- och vänsterblocket.

Till exempel var alliansen och SD högljudda motståndare till förmånsbeskattningen av arbetsgivarbetalda sjukförsäkringar. Men när det var dags för omröstning lade allianspartierna ner sina röster och släppte igenom förslaget. Ett sådant beteende är obegripligt eftersom en nej-röst inte hade brutit mot någon budgetpraxis. Jag tolkar det som att alliansen anser att företagen är så oviktiga att man hellre ägnar sig åt prestigefrågor, som frågan om vem som stödjer vem, istället för att ta ansvar och stoppa ett dåligt förslag. När inte ens de som påstår sig stå på företagarnas sida ställer upp i skarpt läge, vem kan man då lita på?

VAD BORDE PARTIERNA GÖRA EFTER VALET?

Släppa prestige och arbeta för Sveriges bästa. Det kan låta trivialt och naivt men om man ser tillbaka på den gångna mandatperioden, med en decemberöverenskommelse som i praktiken aldrig upplöstes, så verkar förändringsviljan mycket, mycket svag. Om partierna säger sig vilja ha ett bättre företagarklimat använde den makt de faktiskt har så finns det hopp. Enligt partiernas enkätsvar i denna tidning så finns det bra förslag i partiprogrammen. Släpp prestige och driv igenom dessa förslag efter valet, oavsett vem ni behöver ta stöd av.

HUR GÖR MAN FÖR ATT KOMMA I KONTAKT MED DIG?

Mejla till fo@dnv.se eller ring på 08-545 038 15. Vill man läsa mer: www.foretagarombudsmannen.nu

den nya välfärden